

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Det har jo i meget stort omfang været en positiv og konstruktiv debat med bred opbakning til den danske indsats omkring miljø og udvikling. Det er jo i sig selv en fin ting.

Der er et enkelt punkt, som har efterladt et par vibrerende spørgsmålstegn, og det har været debatten om, hvad man skulle forstå ved den del af dagsordenen, som vedrører ressourcebasen, og der har været lidt forskellige fortolkninger af den. Jeg synes godt, jeg vil benytte lejligheden i en fortolkning af, hvad der står i denne pind, til at komme med et citat, der samtidig giver mig lejlighed til at citere Venstres leder, hr. Uffe Ellemann-Jensen, og oven i købet ud fra en betragtning, som jeg er ganske enig i. Det er måske ikke hver dag, jeg får den lejlighed, så den vil jeg gerne benytte mig af. Den tidligere udenrigsminister skrev i 1989 i tidsskriftet »Udvikling« følgende:

»Så længe vi er enige om, at det fortsat skal stå bøjet i neon over Danidas port, at ulandsbistanden ydes alene ud fra hensynet til, hvad der tjener ulandenes behov, ser jeg ingen fare ved, at vi løbende diskuterer og overvejer, hvordan mulighederne for dansk erhvervsliv bedst kan tilgodeses.«

Det synes jeg er en meget rigtig og præcis betragtning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 47 af Lotte Henriksen (S), Hanne Severinsen (V), Niels J. Langkilde (KF), Steen Gade (SF), Jørgen Estrup (RV) og Arne Melchior (CD) (se foran) vedtoges med 100 stemmer (S, V, KF, SF, RV, EL og CD) mod 5 (FP og DF).

Hermed var forslag om motiveret dagsorden nr. D 48 af Keld Albrechtsen (EL) (se foran) bortfaldet.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 32:

Forespørgsel til landbrugs- og fiskeriministeren og miljø- og energiministeren:

»Hvilke overvejelser gør regeringen sig på baggrund af redegørelsen om udnyttelse af husdyrgødning og udviklingen i landbrugets kvælstofhusholdning med henblik på at sikre, at målene i handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget kan nås?«

Af Erling Christensen (S), Vibeke Peschardt

(RV) og Addi Andersen (CD) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 9/1 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 12/1 96).

Begrundelse

Erling Christensen (S):

På baggrund af et ønske fra Bæredygtighedsudvalget har landbrugsministeren den 15. december 1995 fremlagt en redegørelse om husdyrgødning og udvikling i landbrugets kvælstofhusholdning på grundlag af opgørelsen fra høståret 1993-94.

Hensigten med forespørgslen er at delagtiggøre Folketinget i ministrenes overvejelser om, hvordan målene i handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget skal nås.

Forespørgslen handler om, hvilke yderligere virkemidler der skal i anvendelse for at nå målsætningen ...

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg vil godt lige bede om at få lidt mere ro herinde; der er faktisk én, der står på talerstolen og taler i øjeblikket.

Erling Christensen (S):

Selv om landmændene levede op til vandmiljøplanens bindende krav, så kunne målet ikke nås inden for tidsrammen, og der måtte nye virkemidler til. Derfor blev Bæredygtighedsudvalget nedsat, og det kom der gødningskemaer og sædskifteplaner ud af og dermed en handlingsplan for en bæredygtig udvikling i landbruget. Det var i 1991.

Handlingsplanen indeholder også beslutninger om sanktioner, hvis reglerne ikke blev fulgt. Der var bred opbakning til brug af sanktioner, til brug af bøder.

Landbrugsministerens redegørelse viser, at udviklingen går i den rigtige retning. Udnyttelsen af det tildelte kvælstof er øget, kvælstoftabet

er formindsket til gavn for vandmiljøet, og gødningsregnskaberne gør det muligt at udpege de landmænd, der ikke lever op til reglerne. Måske kan vi også i dag få at høre, at udviklingen også for høståret 1994-95 viser en fortsat positiv udvikling.

For regeringspartierne er det vigtigt, at hele Folketinget får lejlighed til at høre om og diskutere, hvilke nye og andre virkemidler regeringen har tænkt sig at iværksætte for at nå målsætningen i vandmiljøplanen og Bæredygtighedsudvalgets arbejde.

Der er som nævnt sket en positiv udvikling, men det er ikke tilstrækkeligt. Kan målene ikke nås med de eksisterende midler, er der behov for nye initiativer. Derfor denne forespørgsel til regeringen.

Besvarelse

Landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen):

Der er nu gået 4 år, siden vi sidst her i Folketinget drøftede en handlingsplan for en bæredygtig udvikling i landbruget og dermed også landbrugets udledning af kvælstof til miljøet, en drøftelse, der sammen med den efterfølgende behandling i Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling fastlagde rammer for den fortsatte indsats med henblik på nedbringelse af landbrugets udledning af kvælstof. Der blev som bekendt indført obligatoriske gødnings- og sædskifteplaner og også et vist krav om en minimumsudnyttelse af husdyrgødningen.

Kort før jul fremlagde jeg så regeringens redegørelse for, hvorledes det er gået efter første runde med obligatoriske gødningsplaner, hvordan det er gået med udnyttelsen af husdyrgødningen og udviklingen i det hele taget i landbrugets kvælstofhusholdning.

Jeg synes, det var glædeligt, at vi var i stand til at konkludere, at det går i den rigtige retning. Den samlede andel af kvælstof tilførslen til landbruget, som udnyttes, er steget de seneste år, og det vil så også sige, at tabet er faldet, og at vi nu kan beregne en nedgang i udvaskningen for rodzonen, når der korrigeres for den forskel, der er i nedbøren fra år til år.

På baggrund af gødningsregnskaberne for 1993-94 konkluderes det imidlertid, at der fortsat efter landmændenes egen angivelse finder en overgødskning sted. Hertil kommer, at den

nuværende regulering indeholder vide muligheder for, at den enkelte landmand uden formelt at bryde reglerne kan undlade at ændre gødningspraksis i væsentligt omfang, en praksis som medfører, at udnyttelsen af husdyrgødningen generelt er for lav og tabet af kvælstof for stort.

Det er et forhold, som hverken landbruget, miljøet eller samfundet som sådan kan være tjent med. Regeringen konkluderede, at de nuværende regelsæt skal udbygges, og at yderligere foranstaltninger vil være nødvendige, for at målene i handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget vil kunne nås.

Med vandmiljøplanen blev der her i Tinget vedtaget en reduktion af udledningen af kvælstof til vandmiljøet. For landbrugets vedkommende blev denne reduktion i handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget forventet opnået omkring år 2000. Kravet til landbruget i vandmiljøplanen er, at den samlede udledning af kvælstof skal reduceres med 127.000 t. Heraf skønnes det, at 100.000 t vil blive realiseret ved en reduktion af markbidraget, hvilket vil sige i udvaskning fra de dyrkede arealer, medens de resterende 27.000 t skulle opnås ved en reduktion af gårdbidraget. Vanskelighederne ved at realisere målsætningen knytter sig til reduktionen i markbidraget på de 100.000 t.

Regeringen anslår, at udvaskningen fra markerne i første halvdel af 1990'erne er reduceret i størrelsesordenen 20-30.000 t N. Udnyttelsen af kvælstof i husdyrgødningen vurderes til reelt i gennemsnit at være i størrelsesordenen 30-35 pct. Det vil sige, at udnyttelsen er under det niveau på i gennemsnit 37 pct., som er fastlagt på baggrund af beretningen fra Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling.

Men der er – og det synes jeg er værd at understrege – sat en positiv udvikling i gang, som gør det realistisk at forvente, at en stigende udnyttelse af kvælstof i husdyrgødningen i de kommende år vil medføre et væsentligt og yderligere fald i udvaskningen. De obligatoriske gødnings- og sædskifteplaner med tilhørende regnskaber har sat en proces i gang, som gradvis giver resultater.

Hertil kommer, at udbygningen af den opbevaringskapacitet, som er nødvendig for at kunne udbringe husdyrgødning på det optimale tidspunkt, jo først for alvor tog fart i 1994, og at denne udbygning fortsat er i gang.

Jeg vil i den forbindelse nævne, at der under ordningen for miljøstøtte til mindre jordbrug fortsat er mange ansøgninger, og jeg har derfor søgt Finansudvalgets tilslutning til i 1996 at disponere over yderligere 50 mio. kr. for at kunne imødekomme disse ansøgninger.

Udviklingen kan også aflæses på salget af handelsgødning, der siden 1990 har udvist et fald på knap 85.000 t kvælstof. Faldet skyldes bl.a. en forbedret udnyttelse af husdyrgødning, men man kan også tilskrive braklægningen en væsentlig del.

Regeringen finder det nødvendigt med virkning fra 1996-97 at skærpe reglerne for sædskifte og gødningsplanlægning, så kvælstofbehovet fastlægges ud fra et realistisk udbyttensniveau. Det skal tillige sikres, at al husdyrgødning medregnes med en korrekt angivelse af kvælstofindholdet.

Jeg vil derudover stille skærpede krav til udnyttelsen af kvælstof i bl.a. slam. Virkningen heraf vil kunne konstateres i de gødningsregnskaber, som vil foreligge i 1998. Regeringen vil efter høringen af landbruget udforme de nødvendige ændringer i de eksisterende regler.

Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling fastslog i sin beretning nr. 5 af 17. december 1991, at kravet til udnyttelse af kvælstof i husdyrgødning efter 1997 skulle være stigende – efter, hvad det teknisk er muligt. Statens Planteavlssforsøg vurderer, at det er teknisk muligt gradvis at opnå en udnyttelse, der er op mod 15 procentpoint højere end det krav, der vil være gældende for 1997. Jeg og regeringen har derfor til hensigt at øge kravene til udnyttelsen i både 1998 og 1999. Kravet om en større udnyttelse vil på sigt sandsynligvis betyde, at efterårsudbredning og bredspredning af fygende husdyrgødning praktisk talt må ophøre.

En række mere generelle landbrugspolitiske initiativer medvirker også til at begrænse udledning af kvælstof fra de dyrkede arealer. Jeg vil i den forbindelse især pege på anvendelsen af de miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger i overensstemmelse med betænkningen om miljø, natur og EU's fælles landbrugspolitik, herunder mulighederne for at indføre en ordning vedrørende etablering af våde enge.

De miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger består i tilskud til nedsættelse af kvælstofgødskningen i særlig sårbare områder, udlægningen af vedvarende restareal, udlægning af rajræs i korn, sprøjtefri randzoner og 20-årig braklægning.

I tilslutning til disse foranstaltninger kommer en større indsats for omlægning til økologisk jordbrug og frivillig braklægning i tilknytning til hektarstøtteordningen.

Jeg har netop forelagt en ansøgning fra Finansudvalget, hvorefter en række af disse foranstaltninger udlægges til amterne netop for at få den størst mulige effekt af disse tilbud til landmændene.

Regeringen arbejder generelt for, at miljøhensynet, herunder også hensynet til vandmiljøet, i højere grad integreres i EU's fælles landbrugspolitik. Kun herved kan vi sikre dansk landbrug rimelige konkurrencevilkår på det fælles marked, samtidig med at den enkelte landmand økonomisk har mulighed for at tage det nødvendige hensyn til miljøet.

Effekten af en så omfattende regelstyring, som der her er tale om, beror i høj grad på kontrol og på sanktioner i forbindelse med overtrædelser. Regeringen har ved flere tidligere lejligheder her i Tinget understreget, at regler på miljøområdet skal overholdes, og det gælder selvfølgelig også for landbruget.

Men vi skal i den forbindelse være opmærksomme på, at vi med regulering pålægger de enkelte landmænd ikke ubetydelige omkostninger til opbevaringskapacitet, til anvendelse af dyre udbringningsmetoder osv. Jeg kan derfor under ingen omstændigheder forsvare over for de mange, mange landmænd, som overholder reglerne og dermed også har afholdt udgifterne, at vi ikke sikrer os, at alle efterlever reglerne. Derfor den skrappe linje.

Regeringen vil styrke kontrollen med sædskifte- og gødningsplanlægningen. Regeringen vil endvidere overveje, hvordan den samlede tilpasningsindsats på landbrugsmiljøområdet både kan forbedres og effektiviseres.

Med hensyn til muligheder for sanktioner kan jeg tilføje, at Rigsadvokaten vil udvælge en række sager for gødningsåret 1993-94 til domstolsafgørelse med henblik på at få etableret en domstolspraksis på området.

Samlet skønnes det, at de skitserede nye initiativer sammen med de allerede truffede beslutninger vil indebære en reduktion af kvælstofudvaskningen fra rodzonen i størrelsesordenen 75.000 t nitrat. Der består således fortsat en reduktion på 25.000 t i forhold til vandmiljøplanens målsætning, hvilket inderbærer yderligere initiativer, der udformes i takt med og på baggrund af erfaringerne med de allerede iværksatte eller besluttede foranstaltninger.

Regeringen fastholder således vandmiljøplanens målsætning.

EU's nitratdirektiv vil få betydning for harmonikravene, dvs. antallet af dyr pr. hektar, frem til år 2003.

Der er behov for en nærmere udredning af, hvorledes gennemførelsen af dette direktiv vil påvirke den samlede husdyrproduktion og kvælstofudvaskningen. Skærpede harmonikrav vil efter alt at dømme føre til anvendelse af foderstoffer med mindre kvælstofindhold.

Det kan konstateres, at vandmiljøplanen på landbrugsområdet med den valgte politik kræver en omfattende regelstyring med tilhørende kontrol. Selv om der er opnået resultater i form af nedgang i kvælstofudvaskningen, udestår endnu en faktisk konstatering af, at regelstyringen kan ændre dyrkningspraksis i nødvendigt omfang.

Der bør derfor i 1998, når 4. runde af gødningsregnskaberne foreligger, foretages en status over de opnåede resultater og en evaluering af de hidtil anvendte styringsinstrumenters effektivitet, herunder behovet for at iværksætte yderligere initiativer.

Der vil blive arbejdet videre med udvikling af afgiftsmodeller, og de erhvervs-mæssige, miljø-mæssige og samfundsøkonomiske konsekvenser af regelstyringen, sammenlignet med afgiftsstyring, vil også i dette arbejde blive belyst.

Vi stiller store krav til de danske landmænd, men vi tror på, at de vil kunne leve op til dem, og dermed vil det være til gavn for det danske samfund og ikke mindst for miljøet.

Erling Christensen (S):

For Socialdemokratiet er det vigtigt at fastholde målsætningen i vandmiljøplanen og handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget om at nedbringe udledning af kvælstof til vandmiljøet med 127.000 t i år 2000.

I 1991 var vi overbeviste om, at det kunne lade sig gøre ved at indføre en adfærdsregulerende afgift på kvælstof i handelsgødning. Inden vi når år 2000, kan det også vise sig, at det er nødvendigt.

Af landbrugsministerens redegørelse fra den 15. december 1995 kan vi se, at virkemidlerne, som Bæredygtighedsudvalget besluttede i 1991, har virket. Samlet set er der sket en reduktion af landbrugets udledning af kvælstof. Der kan påvises en betydelig nedgang.

Bæredygtighedsplanen stillede et centralt spørgsmål: Når den intensive produktion både

skaber markedsuligevægt og belaster produktionsmiljøet og omgivelserne, hvorfor kan vi så ikke løse begge problemer med en mindre intensiv produktion?

Svaret dengang var, at landbrugets økonomi ikke tillader en ekstensivering af produktionen i nævneværdigt omfang.

Jeg synes, landbrugsministerens redegørelse viser noget andet: at det kan lade sig gøre. Der er sket store forbedringer i landbrugets udnyttelse af husdyrgødning. Den andel af den samlede kvælstoffiltørsel til landbruget, som udnyttes, er steget i de senere år, og salget af handelsgødning er faldet med 85.000 t, og det er sket i en periode, hvor vi samtidig har set en betydelig udvidelse af særlig svineproduktionen. Som landbrugsministeren sagde i sin tale, kan vi nu regne med en nedgang i udvaskningen af kvælstof fra rodzonen.

Samtidig med de store investeringer i opbevaringskapacitet for husdyrgødning, gyllebeholdere, på ca. 4½ mia. kr. er der også sket en betydelig holdningsændring hos de enkelte landmænd. Redegørelsen fortæller, at stikprøver viser, at 79 pct. af bedrifterne har opfyldt kravet til minimumsudnyttelsesprocenten.

Desværre har der også samtidig kunnet konstateres en betydelig overvurdering af det forventede udbytte. De opnåede udnyttelsesprocenter vil som en konsekvens heraf være alt for høje. Angivelsen af kvælstofmængden i husdyrgødning har været for lavt ansat. Også det trækker i den forkerte retning. Husdyrgødningen skal altså udnyttes bedre. Dermed opnås også en betydelig nedgang i udvaskningen fra rodzonen.

Ud fra redegørelsen kan vi i Socialdemokratiet konkludere, at reglerne ikke har virket så ringe endda – sagt på godt jysk – men at der må gøres mere.

Vi har overvejet at bringe vores afgiftsforslag fra 1991 på banen igen. Vi har også meget grundigt vurderet, om man kunne anvende en overforbrugsafgift, hvilket umiddelbart lyder mest tiltalende, også fordi den afgift meget ligner det, Bæredygtighedsudvalget foreslog, nemlig sanktioner, bøder, til de landmænd, der ikke overholder reglerne. Men i øjeblikket kan vi efter vores opfattelse ikke lave en model, som ikke på samme tid vil være enormt bureaukratisk og næsten helt uadministrerbar.

Da reglerne ser ud til at virke, om end ikke i tilstrækkeligt omfang, er vi blandt regerings-

partierne blevet enige om at fremsætte et dagsordensforslag, som både indeholder skærpede regler og nye tilskudsmuligheder, som skal gøre det muligt at nå vores målsætning i år 2000. Vores dagsorden lyder sådan:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget opfordrer regeringen til som led i arbejdet med at realisere målsætningen i vandmiljøplanen for landbruget at

- indsnævre landmandens adgang til at fastlægge det forventede udbytniveau,
 - opgøre kvælstofmængden i husdyrgødningen på basis af normal,
 - stille skærpede krav om bedre udnyttelse af husdyrgødningen i takt med, hvad der er teknisk muligt, jf. beretning fra Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling,
 - udlægge administrationen til amterne af tilskud til miljøvenlige produktionsmetoder i de særligt følsomme landbrugsområder svarende til et forventet årligt bevillingsniveau på ca. 170 mio. kr. fra 1997 og
 - styrke indsatsen for økologisk svineproduktion,
- anmodes regeringen om årligt at give en vurdering af gødnings- og sædskifteplanernes effektivitet. I 1997 gives i forbindelse hermed en vurdering af de forskellige gødningsformers betydning for udvaskningen.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 49).

Som landbrugsministeren mener vi, at reglerne skal strammes med virkning fra i år.

Vi er opmærksomme på, at de nye initiativer sammen med de allerede vedtagne vil indebære en reduktion af kvælstofudvaskningen fra rodzonen i størrelsesordenen 75.000 t. Der udestår derfor stadig 25.000 t for at nå målsætningen. Det er derfor, vi beder landbrugsministeren om årligt at give en vurdering af gødnings- og sædskifteplanernes effektivitet med de nye stramninger og tilskud.

I Socialdemokratiet har vi brug for en faktisk konstatering af, at regelstyring kan ændre dyrkningspraksis i nødvendigt omfang.

I 1998, når fjerde runde af gødningsregnskaberne foreligger, vil vi have et godt grundlag for at vurdere, om regelstyringen virker og fører til opfyldelse af målsætningen, eller om vores

afgiftsforslag fra 1991 vil være nødvendigt for at nå målsætningen.

Hvis landbrugets intentioner i debatoplægget »Godt landmandskab år 2000« er ærlige og oprigtige og altså også vil minimere tabet af næringsstoffer, så har landbruget intet at frygte for indholdet i den foreslåede dagsorden, og så når vi i fællesskab målsætningen for vandmiljøplanen i år 2000, og så er vi også meget bedre forberedt på de nye forhandlinger både i EU og i WTO om et meget mere markedsstyret landbrug.

Det er tanker, som også vi i Socialdemokratiet støtter varmt.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette dagsordensforslag indgår herefter i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Landbrugs- og fiskeriministeren sagde nogle væsentlige ting i sin besvarelse, og jeg vil godt tage fat i et par af tingene for at få dem afklaret fra debattens begyndelse:

Jeg forstod, at Statens Planteavlsvforsøg mener, at udnyttelsesprocenten kan sættes 15 procentpoint højere end de procenter, der efter de gældende regler gælder efter 1997.

Skal ministerens udsagn forstås sådan, at regeringen vil forhøje med de 15 pct. i årene 1998 og 1999 som førsteårsvurdering?

Og hvornår forestiller ministeren sig at efterårsudbringningen må ophøre?

Og så vil jeg sige til Socialdemokratiets ordfører, at det kan undre mig, at det er regeringspartierne, der anmelder en forespørgsel. Det er en helt ny praksis. Det plejer at være sådan, at det er oppositionen, der spørger, og at regeringen sidder med initiativretten og kan lovgive.

Da der er to forespørgsler, anede det mig nok, at regeringen har skumle hensigter. Nu kan man let og bekvemt vedtage vidtgående krav i en dagsorden uden udvalgsarbejde, hvor deputationer kan give deres besyv med. Man ser stort på den naturlige og hævdundne demokratiske proces, og det synes vi i Venstre er for sølle.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

For god ordens skyld skal jeg indledningsvis sige, at vi stemmer for det dagsordensforslag, der er fremsat af regeringen, men at vi vil bringe

en anden dagsorden ind i debatten på dette tidspunkt, for grunden til, at vi stemmer for det dagsordensforslag, der er fremsat af regeringen, er, at der trods alt er nogle minimale fremskridt i det, som i hvert fald er værd at få med. Men efter vores opfattelse er det ikke nok til at nå det mål, som regeringen selv har peget på, at vi skal nå.

Jeg vil citere fra Miljøstyrelsens redegørelse »Vandmiljø 95«. Om konklusionerne om grundvandet står der på side 135:

»Der kan generelt ikke spores nogen effekt af vandmiljøplanen i grundvandets nitratindhold. I visse områder udgør nitratindholdet i grundvandet fortsat en væsentlig trussel mod den fremtidige drikkevandsforsyning.«

Og længere nede står der:

»Ved evalueringen af handlingsplanen for et bæredygtigt landbrug vil det samtidig blive vurderet, om der er behov for nye initiativer, herunder om der er behov for økonomiske styringsmidler.«

Så vidt redegørelsen fra Miljøstyrelsen.

Det er bl.a. baggrunden for, at jeg fremsætter følgende forslag om motiveret dagsorden, som så kan indgå i de følgende forhandlinger:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer,

- at regeringen har truffet beslutning om en række foranstaltninger, hvori indgår en styrkelse af økologisk landbrug som led i arbejdet med at realisere målsætningen i vandmiljøplanen for landbruget,
- at der er brug for yderligere tiltag for at begrænse kvælstofudvaskningen, herunder omlægning til økologisk drift som en del af disse tiltag, og at der indgår en kvælstofoverskudsafgift som en finansieringskilde hertil,
- at iværksatte tiltag samordnes med tiltag til opnåelse af målsætningen om pesticidfrit grundvand,

opfordrer Folketinget regeringen til årligt at foretage en vurdering af og udarbejde en redegørelse om de anvendte styringsinstrumenters effektivitet og forslag til eventuelle ændringer heri for at sikre målsætningens opfyldelse.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 50).

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil godt i starten af debatten stille et spørgsmål til forespørgerne, og det går ikke på det, jeg er tilfreds med i det dagsordensforslag, der er fremsat; det er en mangel, jeg i starten vil hæfte mig ved; jeg har andre kommentarer senere.

På det tidspunkt i sommer, hvor vi havde iltsvind, hørte jeg Socialdemokratiets ordfører tale for, at nu var det nødvendigt at indføre en overforbrugsafgift – jeg har for den sags skyld også hørt Venstres og De Konservatives ordførere tale om det, men det kan vi komme til senere – og vi var så langt fremme på det tidspunkt i eftersommeren, at selv kredse inden for landbruget sagde, at det godt kunne være, at vi skulle indføre en overforbrugsafgift, og så er det, jeg gerne vil have at vide, hvorfor regeringen så ikke har fremsat et forslag om en overforbrugsafgift.

Ét er jo at få en masse overskrifter i aviserne, men noget andet er åbenbart realiteterne.

Det er vel ikke, fordi man ikke tror, man kan udforme en overforbrugsafgift, det er vel ikke, fordi man mener, at det teknisk er så vanskeligt, at man vil argumentere med, at ud over at man har haft 10 år til at diskutere det og foretage beregninger, hvor både Det Jordbrugsøkonomiske Institut og forskellige regeringer, og hvad ved jeg, har været involveret, skal man sætte nogle regnedrenge i gang i yderligere nogle år, før man kan foretage den politiske afvejning.

Med andre ord: Hvorfor er den ikke med?

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Til hr. Erling Christensen vil jeg sige, at nu fandt vi jo ud af, hvorfor man har stillet denne forespørgsel i dag og er kommet med en lang dagsorden, som jeg selvfølgelig ikke kan huske her. Men jeg synes, det er lidt forkert.

Vi ved, at der var mange forhandlinger om beretningen fra Bæredygtighedsudvalget, inden den i det hele taget blev trykt, og den dagsorden, man får vedtaget, vil jo komme til at virke nøjagtig ligesom en lov, og ifølge grundloven er det jo rent faktisk sådan, at et forslag skal have tre behandlinger, sådan at organisationer kan komme i deputation og vi kan hive ministeren

ind til samråd og der kan indgås visse kompromiser, osv. osv. Men når man kommer med sådan en dagsorden, er det jo et ja eller et nej. Organisationerne og andre bliver ikke hørt.

Og en af de pinde, som jeg i hvert fald kunne høre var med, gik ud på, at udnyttelsen af husdyrgødningen skal være bedre, og derfor vil jeg spørge, om hr. Erling Christensen har læst det brev, vi har fået fra De Fynske Landboforeninger, og hvori de bl.a. argumenterer imod dette ved at sige, at så kan de landmænd, der har for meget husdyrgødning, ikke komme af med det til dem, der har kornavl, for så vil disse købe kunstgødning, og at det så vil skade dem, der har for stor dyreproduktion.

Jeg vil også lige citere en udtalelse fra hr. Erling Christensen i Landbrugsbladet fra den 15. marts:

»Det gør, at vi politisk ser ud til at være på linje med landmændene, og det er positivt«, siger Erling Christensen, der ikke ønsker, at hans parti, Socialdemokratiet, betragtes som negativt over for landbrugserhvervet.«

Derfor vil jeg spørge hr. Erling Christensen, om dagsordenen er afstemt med landbrugets organisationer, for det må den jo være ifølge det, hr. Erling Christensen er citeret for i bladet.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg vil gerne sige tak til landbrugsministeren for redegørelsen, hvori landbrugsministeren også pointerer, at der er sket fremskridt.

Derfor synes jeg, det ville være på sin plads, at man fra landbrugsministerens og fra hr. Erling Christensens side sagde, at nu er der grund til et ekstra skulderklap til landbruget i stedet for pisk.

Skal vi forstå landbrugsministeren sådan, at han kan sikre, at man i EU landbrugsmæssigt vil være på samme niveau, som vi skal være her i Danmark i løbet af et år eller to, så vi kommer ind under de samme regler?

Og kan hr. Erling Christensen sikre os, at et nyt bæredygtighedsudvalg, hvori også landboorganisationerne er repræsenteret, får lov til at få indflydelse på det her – jeg skal gerne stille mig til rådighed både dag og nat i de næste fjorten dage – eller er det noget, der er vedtaget her om et par timer?

Og skal vi forstå den ekstra udnyttelsesprocent på 15 sådan, at vi fra 1998 må regne med, at svinegylle skal udnyttes med 65 pct. og kvæggylle med 60 pct.?

Med hensyn til vandmiljøplanen ved vi, at der på grund af en meget lav udvaskning i vinter er en kvælstofreserve i jorden, og når vi nu om et par måneder får at høre, at der ingen forbedring er af vandkvaliteten, er det så landbrugets skyld, eller er det, fordi rensningsanlæggene ikke har virket, og at man derfor ikke ser nogen vægtning overhovedet?

Og så er der tale om sædskifte- og gødningsplaner og udbyttensniveau, og udbyttensniveauet skal nu fastsættes centralt.

Skal vi forstå det således, at Socialdemokratiet nu kan foretage en graduering af al landbrugsjord her i Danmark, så man fra centralt hold helt nøjagtigt ved, hvor store udbytterne vil være i fremtiden? Og skal en eventuel graduering være uden vand eller med vand? Jeg ved jo, at de gamle Jynnevadsforsøg viste, at vandingen gav de samme resultater på sandjord som på lerjord.

Og så til slut i denne omgang:

Hvorfor lige økologisk svineproduktion, når landbrugsministeren for nylig, her først i marts, har givet Landbrugsudvalget et svar, der går ud på, at det i grunden er produktionen af frilandsgribe, der sviner mest i naturen?

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Hr. Steen Gade stillede et spørgsmål om indførelse af en overforbrugsafgift.

I min ordførertale var jeg inde på vurderingen af det, ligesom vi i 1991 gjorde os nogle overvejelser om det i forbindelse med indførelse af en generel afgift.

Jeg sagde i min ordførertale, at vores vurdering er, at det ser ud til, at regelstyringen, som den er nu, kan føre os frem mod målet, og jeg sagde, at vi i 1998 ville kigge på, om det er tilfældet – ellers vil vi bringe vores forslag fra 1991 på banen, når vi har fjerdegangsopgørelsen af gødningsforbruget. Jeg sagde også, at i øjeblikket vil en overforbrugsafgift være enormt bureaukratisk. Problemet vil være, om den i det hele taget vil være administrerbar i øjeblikket.

Hr. Aage Brusgaards parti var jo i det hele taget imod Bæredygtighedsudvalgets arbejde i 1991, og jeg ved ikke, hvor meget vægt vi skal lægge på hans udtalelser i denne sag, men jeg kan da orientere hr. Brusgaard og andre om, at i beretningen står der klart, at fra august 1997 skal udnyttelsen af svinegylle være 50 pct. og af andet 45 pct. og derefter stigende, efter hvad der er teknisk muligt.

Så kan jeg sige, at vores dagsorden ikke er afstemt med landbruget, men det er rigtigt – som jeg også understregede i min ordførertale – at landbruget i høj grad har vist en holdningsændring. Det har jo også vist sig ved den bedre udnyttelse, hvilket redegørelsen har understreget. Det er det, jeg synes er væsentligt.

Jeg understregede også i min ordførertale, at det er sket samtidig med, at der har været en meget stor produktionsfremgang. Derfor er det en attitude, der ikke bare er vist af landbruget generelt, men også af de enkelte landmænd.

Men jeg konstaterer, at der er sket en væsentlig holdningsændring, og det er væsentligt for os i Socialdemokratiet, for det giver os grund til at tro, at der også frem til 1998 virkelig vil ske en betydelig forbedring af udviklingen også med hensyn til, hvordan man teknisk kan gøre mere.

Det er også en tilkendegivelse over for hr. Jens Kirk af, at jeg synes, jeg på Socialdemokratiets vegne meget tydeligt understregede mit skulderklap til landbruget og til den enkelte landmand for den udvikling, der er gennemført. Jeg understregede jo helt særligt, at 79 pct. ser ud til at opfylde kravene, og at der var nogle problemer med hensyn til udbyttevurderingen, men der er virkelig fremgang at spore, og man må konstatere, at det, vi politisk har gjort her i Folketinget, har vist sig at blive understøttet i det arbejde, der sker ude omkring i Danmark.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Det synes som om det bliver kendetegnende for situationen i dag, at regeringen ikke har afstemt noget som helst med nogen som helst andre end SF og Enhedslisten i denne sag.

Jeg synes, det er meget bemærkelsesværdigt, at ændringer, der påvirker et så vigtigt erhverv som landbrugserhvervet, skal ordnes her i Folketingssalen i løbet af 3-4 timer den 21. marts 1996. Der har normalt været god tradition for, at det var noget, vi enten drøftede igennem i et ad hoc-udvalg eller på anden vis gennemarbejdede, før vi gik i gang med det. Men det har regeringen altså ment var unødvendigt i denne sammenhæng.

Jeg synes, der er et par af de ting i dagsordenen, som ikke er afstemt med nogen bortset fra Enhedslisten og SF, jeg godt lige vil komme med en bemærkning om.

Det ene er den pind, der går ud på, at nu skal landmændene ikke længere have lov til at vurdere deres eget udbytteniveau.

Man kan lovgive om mange ting, og det er også blevet gjort, for det er et erhverv, der er meget præget af reguleringer og planlovgivning, men nu er man altså kommet dertil, at man også begynder at lovgive imod optimismen i landbruget!

Jeg synes, det er ret pinligt, at nu er den del af glæden ved at bo og arbejde på landet altså også noget, man skal lovgive om.

Der er en ting til, og det er nok det sidste, jeg lyttede mig frem til, og det er, at der skal afsættes øget støtte til økologisk svineproduktion.

Det er jo et rent fingeraftryk fra Enhedslisten, vi her ser. Hvad er forklaringen på, at det kun er økologisk svineproduktion, der skal støttes? Hvorfor er det ikke økologisk mælkeproduktion, svampeproduktion eller kyllingeproduktion?

Det kunne vi godt få lidt mere at vide om.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil godt sige til hr. Hansen-Nord, at jeg tror simpelt hen, det er umuligt at lovgive imod optimisme i landbruget. Det går jo så godt, som det ikke er gået i mange år, og når man møder landbrugets organisationer, sidder de og smiler og prøver, om de kan rette smilet ud for at ligne det image, de har. Det kan slet ikke lade sig gøre at lovgive imod optimisme inden for landbruget, og det er derfor, tiden er inde nu. Det bliver ikke en voldsom belastning at foretage det, vi sådan set blev enige om allerede i Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling, nemlig at der skal ske opstramninger senere.

Men jeg tog ordet for at kommentere hr. Erling Christensens svar til mig, fordi forklaringen om, hvorfor Socialdemokratiet ikke havde overforbrugsafgift med, var lidt syg. Nu tror jeg ikke, hr. Martin Glerup var helt ude af trit med Socialdemokratiets synspunkter, da han i efteråret bombastisk proklamerede en overforbrugsafgift, så jeg kunne selvfølgelig fristes til at sige, at hr. Martin Glerup er helt på vildspor, er blevet underkendt, og alt sådan noget. Men det tror jeg såmænd ikke, for det er jo hr. Martin Glerup, der har fat i den rigtige ende, og det er jo helt rigtigt, at det er det, der er brug for.

Der var ikke mere i forklaringen, end at det er bureaukratisk, der bliver problemer med at administrere det, at der nu er ved at blive fastsat en kvote, og hvis man kommer over den kvote, skal man af med en overforbrugsafgift. Jamen

det er da den simplest tænkelige administration, man overhovedet kan forestille sig, så det argument giver jeg ikke fem flade øre for.

Jeg kommer til den konklusion, der skal udformes som et spørgsmål, at når jeg tror, Socialdemokratiet faktisk er enig i det, hr. Martin Glerup sagde, må jeg spørge de to andre regeringspartier: Er det dem, der har stukket en kæp i hjulet for det forslag, de fleste avislæsere har troet, denne debat skulle slutte med? Er det Det Radikale Venstre, der har hindret, at vi fik en overforbrugsafgift, eller er det CD?

Landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen):

Jeg føler trang til på dette tidlige tidspunkt af debatten at kommentere et par af de ting, der er blevet sagt fra talerstolen, ikke mindst af Venstres medlemmer af Tinget.

Lad mig allerførst sige, at det nok forundrer mig en anelse, at repræsentanter for de nævnte partier ikke har brugt nogen som helst energi på at bekræfte målsætningen for vores miljøudvikling. Det har man ikke brugt nogen som helst kræfter på. Men hvis man lige går tilbage i historien fra 1986 og frem til dags dato, har det jo ikke mindst været Venstre og De Konservative, der gennem op til flere beslutninger i denne Folketingssal har fastholdt målsætningen om 50 pct.s reduktion af kvælstofudledningen, og jeg synes, det er godt og rigtigt, man har haft den målsætning.

Nu kan vi konstatere, at vi ved brugen af de instrumenter, der er taget i anvendelse, er gået i den rigtige retning, hvilket jeg bl.a. har understreget i den redegørelse, jeg lige har afleveret til Folketinget. Men de, der har haft tid til at læse den redegørelse, jeg kom med kort før jul, skulle ikke bruge ret meget tid på at konstatere, at der er tre ting, som det er nødvendigt at tage fat på.

Den ene ting er det, hr. Hansen-Nord for kort tid siden gav udtryk for, at nu må der ikke engang være optimisme i erhvervet længere, og nu skal vi også helt centralt til at fastsætte udbytteneiveauet. Et af problemerne er netop, at der har været fastsat et urealistisk højt udbytteneiveau og dermed også er blevet tilført for meget kvælstof. Det ser ud til at være et stigende problem, og det, vi vil gøre nu, er at sørge for, at der bliver fastsat et mere realistisk udbytteneiveau og dermed reducere den mængde kvælstof, der er behov for.

En anden ting, vi også kan se, der er store problemer i, er den reelle opgørelse af den kvælstofmængde, som der er til rådighed. Også her påpeger redegørelsen ganske klart, at der er nogle misforhold, der skal kigges på, og det er også tilkendegivet, at vi vil tage fat på det.

Det sidste, jeg vil kommentere her, er udnyttelsesprocenterne. De partier, jeg omtalte før, altså Venstre og De Konservative, har jo selv været med til klart at understrege, at nu skulle vi fastsætte udnyttelsesprocenterne frem til og med 1997, og den del af bæredygtighedsberetningen sluttede netop med at fastslå, at derefter går vi videre på den måde, det er teknisk muligt.

Jeg håber da, at man stadig vil fastholde disse gode tanker og ideer, og at man ikke undervejs vil løbe fra det. Hvad er det, vi har sagt? Vi har sagt, at ambitionsniveauet, som det stod i bæredygtighedsberetningen om udnyttelsen, fortsat er højt, og vi vil i de kommende måneder studere relevant materiale og derudfra se, hvilke tekniske muligheder vi har for at komme videre. Jeg har i dag givet udtryk for, at det materiale, der indtil nu har været til rådighed for mig, peger i retning af en udnyttelse, der er 15 pct. højere, og viser det sig, at det er teknisk muligt i den kommende tid, vil jeg leve op til den beretning, som Venstre og De Konservative har del i, og fastsætte højere udnyttelsesprocenter for 1998 og 1999.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Angående hr. Steen Gades bemærkning om, at det var umuligt at lovgive imod optimismen, kan vi kun sige: Ja, heldigvis, for ellers havde der ikke længere været landbrug i Danmark!

Noget andet, der blev sagt, var, at det går godt. Hvad er godt? Gennemsnitslandmandsfamilien tjente i 1995 200.000 kr., og en tredjedel kom udefra.

Så er der landbrugsministerens udnyttelsesprocenter. Landbrugsministeren sagde selv, at det gik i den rigtige retning. Hvornår kan landbrugsministeren være færdig med sit materiale, som kan godtgøre, at nu er det teknisk muligt at sætte disse udnyttelsesprocenter op? Kan vi forvente, at landbrugsministeren vil sørge for, at landbruget, som tilfældet var ved etablering af gylletanke, får ekstra bevillinger eller lånemuligheder til anskaffelse af teknik til at sprede den gylle, eller skal landbrugerne selv stå for det?

Nitratdirektivet har vi ikke snakket meget om, men jeg hørte i hr. Erling Christensens ord-førelse noget om ekstensivering. Jeg ved, at især vest for den jyske højderyg skal man bruge mellem 30 og 50 pct. mere areal til det samme husdyrhold. Har man taget det til efterretning, når Skov- og Naturstyrelsen har inddraget jord til andre formål end landbrug, f.eks. til Veststa-dil Fjord, hvor det allerede i en redegørelse gøres klart, at mellem 30 og 40 pct. af disse ejen-domme var uharmoniske, før vi strammede nitratdirektivet? Hvorfor tog man ikke på det tidspunkt hensyn til, at der ville komme et nitratdirektiv, som gjorde, at der skal bruges meget mere jord, i stedet for at lukke for meget vand ind?

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg vil gerne svare på hr. Peter Hansen-Nords bemærkninger om, at den linje om at styrke ind-satsen for økologisk svineproduktion er et fin-geraftryk fra Enhedslisten – forstået på den måde, og det vil jeg ikke lægge skjul på, at en af de ting, vi opfatter som noget utrolig vigtigt, er at få sat gang i den økologiske udvikling.

Det, der sker med den beslutning, som er en del af denne dagsorden, er, at økologisk pro-duktion nu bliver anerkendt som en produktion, der er med til at begrænse udvaskningen af kvælstof til grundvandet. Hr. Peter Hansen-Nord kan sikkert huske en beslutning, der blev taget for lidt over 1 år siden, hvor det også lyk-kedes at få Folketinget til at anerkende, at øko-logisk produktion skulle med ind, når det drejer sig om strategien for et pesticidfrit grundvand, så det, der sker her, er en anerkendelse af det, i og med at det er en del af virkemidlerne.

Men jeg havde gerne set, at det var en noget bredere kreds, som skulle have et væsentligt løft. Det er sådan, at hvis man skal se på, hvilke produktionsgrene der i dag står meget svagt, er det rigtigt, som hr. Peter Hansen-Nord nævnte, at det er den rene planteproduktion. Den er meget vanskelig at omlægge til økologisk drift, og det er svineproduktionen også. I det øjeblik, man havde nogle få midler at disponere over, var det de to grene, der skulle styrkes. Men sådan er det desværre ikke i øjeblikket. Jeg for-står det sådan, at der kun er midler til at løfte én gren op, og her er jeg helt enig i, at det er vigtigt at få sat den økologiske svineproduktion i gang, fordi der produceres svinefoder på langt stør-stedelen af det danske landbrugsareal. Skal der

virkelig ske noget i retning af at forbedre grund-vandet, skal der startes nu, og det er meget begrænset, hvor meget der er omlagt.

Men hvis hr. Peter Hansen-Nords kommen-tar skal tolkes således, at det er uretfærdigt, at det ikke også gælder andre grene, er jeg ret sik-ker på, at hvis vi kan danne et flertal for det, vil landbrugsministeren være villig til at finde nog-le flere penge sammen med os. Det er da udmærket, hvis man kan tolke hr. Peter Hansen-Nords bemærkning således, at han vil være med til at finde nogle flere penge til omlægning til økologisk drift, så er det helt i orden. Jeg har selv fremsat et dagsordensforslag om, hvor man kan finde pengene, og har frem-sat et beslutningsforslag, vi skal behandle sene-re i dag, om en overskudsafgift for at finde nog-le flere penge.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Min liste med korte bemærkninger bliver læn-gere og længere, og vi skal jo også tilbage til ordførerrækken på et tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Peder Sønnerby (V):

Jeg skal ikke gå ind i substansen og vores stil-ling til alle de spørgsmål, der er rejst, for det vil vores ordfører gøre om lidt.

Men det, der får mig til at gå på talerstolen, er, at Venstres ordfører, hr. Christian Mejdahl, spurgte ordføreren for forespørgerne og for-slagsstillerne til den dagsorden, der foreligger: Hvorfor vil man på dette vigtige punkt vælge at lovgive via en dagsorden? Hvorfor har man ikke valgt forhandlingens vej? Ministeren sagde i sin tale, at der er gået 10 år, siden vi her i Fol-ketinget drøftede handlingsplanen, og dengang – det sagde ministeren også – var Venstre og De Konservative med i Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling. Ja, det var vi, og vi tog et ansvar.

Men nu kommer regeringspartierne med en dagsorden, lægger den på bordet foran os og siger: Take it or leave it! Hvorfor har man ikke taget en forhandling? Da vi sidst havde drøftel-sen, nedsatte vi det udvalg, som ministeren henviste til, for at få tingene gennemarbejdet, men nu vil man, som flere har sagt, i løbet af et par timer vedtage en dagsorden, og så vil rege-ringen senere – sandsynligvis med støtte fra SF og Enhedslisten – lave en dagsorden, der kan pinde nogle punkter ud, og lovgive via den dagsorden.

Jeg vil gerne have et svar fra ordføreren for forslagsstillerne: Hvorfor har man ikke valgt forhandlingens vej i stedet for at gå i salen og spørge sin egen minister? Normalt plejer hr. Jens Risgaard Knudsen at være til stede i salen, og han er Folketingets leksikon, så jeg ville spørge: Er det nogen sinde sket før, at en regering spørger sig selv, hvad den vil gøre?

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jamen så var det da godt, jeg ikke fik hr. Christian Mejdahl med, sidste gang jeg var heroppe, når hr. Peder Sønderby føler sig foranlediget til at gå herop.

Men jeg kunne jo tilsvarende spørge hr. Christian Mejdahl, for at der ikke skal blive nogen myter, når nu hr. Christian Mejdahl skal holde sin ordførertale: Hvilke punkter i den dagsorden, der foreligger fra regeringspartierne side, vil ikke kunne gennemføres på det foreliggende lovgrundlag?

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Jeg tror, landbrugsministeren har indført en ny tradition her i Folketinget ved at starte med at hakke på De Konservative, selv om vi ikke har holdt vores ordførertale.

Jeg skal nok komme med svarene i min ordførertale, men det er vist unormalt, at ministeren går herop efter at have holdt sit indlæg og under en udveksling af korte bemærkninger begynder at kritisere de ordførere, der overhovedet ikke har været på talerstolen; det er en ny parlamentarisk tradition. Jeg tror, det må skyldes lidt dårlig samvittighed, og det er så en anden ting. Jeg har altid anset ministeren for at være lidt af en tålmodig mand, men utålmodigheden her må være på grund af dårlig samvittighed.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Det er til landbrugs- og fiskeriministerens. Jeg fik ikke noget konkret svar. Ministeren ved altså ikke, hvilken procent der skal sættes på i 1998 og 1999, og så må jeg gå ud fra, at målet er 15 pct. over de 2 år, og det understreger for mig, at det er en hovsalvning, der besluttes her i dag. Havde det ikke været bedre at tage en redegørelsesdebat og et udvalgsarbejde på baggrund af det her?

Til hr. Erling Christensen, der spørger, hvilke punkter i dagsordenen, der ikke kan gennem-

føres efter gældende lovgivning, vil jeg sige: Folketinget har jo tillagt sig den praksis, at man kan gennemføre hvad som helst ved hjælp af dagsordener, så det kan man selvfølgelig også gøre her. Det drager jeg heller ikke i tvivl.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Det bliver ganske kort, og det er hr. Bent Hindrup Andersen, der kalder mig herop igen.

Jeg synes, det var interessant at få slået fast – det var også det, jeg forsøgte, og hr. Bent Hindrup Andersen bekræftede det – at det her er Enhedslistens fingeraftryk på den fremsatte dagsorden. Så det, jeg tidligere har sagt her fra talerstolen, er altså helt korrekt.

Det interessante i hr. Bent Hindrup Andersens indlæg var disse økologiske grise, som mange jo forbinder med frilandsgrise og andet, og når hr. Bent Hindrup Andersen mener, det er en miljøvenlig produktion, vi her taler om, synes jeg da, det kunne være interessant at studere svarene på spørgsmålene nr. S 75, S 76 og S 77, som er stillet til landbrugsministeren. Heraf fremgår det ganske klart, at når man har frilandsgrise, har man lov til at have 3,4 dyreenheder pr. ha, hvor almindelige landmænd må have 1,7 pr. ha. Og når vi taler om, hvor meget fæces og urin, der aflejres pr. ha, er det med disse meget miljøvenlige produktionsformer 350 kg N pr. ha, hvorimod der ved almindelig svineproduktion aflejres 170 kg N pr. ha.

Jeg synes også, det er interessant, at vi skal blive ved med at høre om, hvor dyrevenligt det er, når de små grise skal gå derude og fryse på fjerde vintermåned og dårligt kan finde føde eller læ for vinden og ly for den hårde frost. Men miljøvenligt er det altså ikke, og dyrevenligheden kan vi jo diskutere.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Hr. Peter Hansen-Nord kan naturligvis ikke vide, at jeg foranlediget af disse spørgsmål, som jeg også har set, har stillet to § 20-spørgsmål til landbrugsministeren, fordi der er fejl i de svar, der er givet.

Jeg vil sige, at i den rapport, der henvises til, og som i øvrigt er en udmærket rapport, er det ligeledes konkluderet, at kvælstoftabet for de undersøgte frilandsbesætninger er af samme størrelsesorden som for et konventionelt svinehold. Det er kernen i konklusionen fra rapporten, som man også burde have refereret til i spørgsmålene.

Og yderligere er det sådan, at fordi det har været en produktionsgren under opvækst, er der selvfølgelig også nogle, der ikke har overholdt kravene om kun 15 søer pr. hektar, men har været oppe på 30 søer pr. hektar, som har deltaget i den undersøgelse. Det skal der selvfølgelig gøres noget ved, ligesom der skal gøres noget ved andre problemer. Men de, der overholder kravene, har ingen problemer, og de problemer, der er, kan løses ved en anden form for sædskifte.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Peter Hansen-Nord for en kort bemærkning, og så er det min agt at afslutte denne rundede meget hurtigt.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Det er selvfølgelig helt korrekt, at jeg ikke kan vide, hvilke spørgsmål hr. Bent Hindrup Andersen stiller fra sit lille kontor, specielt ikke når det er § 20-spørgsmål, for så får jeg dem jo ikke umiddelbart udleveret.

Men det, hr. Bent Hindrup Andersen svarer, er jo, at det er for så vidt ligeegyldigt, hvor meget kvælstof der bliver kørt ud på arealet, og at afstrømningen er den samme, uanset om der kommer 350 kg pr. ha eller 170 kg pr. ha. Er det sådan, jeg skal forstå den undersøgelse, hr. Bent Hindrup Andersen her henviser til?

Christian Mejdahl (V):

Den 12 sider lange redegørelse plus bilag, regeringen afgav før jul, og som drejer sig om udnyttelsen af husdyrgødningen og udviklingen i landbrugets kvælstofhusholdning, baserer sig for den første halvdel vedkommende på et enkelt års resultater, oven i købet på førsteårsresultater. Udgangspunktet var et helt nyt regelsæt, som blev bragt i Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudviklings beretning af den 17. december 1991 og iværksat den 1. august 1993.

Redegørelsen viser, at den gennemsnitlige udnyttelsesprocent for kvælstof i husdyrgødning er 45, dvs. 8 procentpoint over det gennemsnitlige minimumsudnyttelseskrav på 37, som var forudsat. Som gennemsnit har alle bedriftstyper en udnyttelsesprocent, der er højere end minimumsprocenten, og det synes vi i Venstre er flot klaret i betragtning af, at det er et helt nyt regelsæt, der er indført.

At de 108 økologiske bedrifter kommer op på en udnyttelsesprocent på over 100, viser jo kun, hvor upålidelige analyse- og beregningsmetoderne er, for det er selvfølgelig urealistisk. På den baggrund kan det godt undre os, at landbrugsministeren farer så hårdt frem med politianmeldelser og bødekraft, som tilfældet er.

I redegørelsen bruges der en hel side på at beskrive usikkerheden ved opgørelsen af udnyttelsen af kvælstof i husdyrgødning. 301 kontrolrapporter viser, at de forventede høstudbytter er 30 pct. højere end det gennemsnit, der blev opnået det pågældende år ifølge indberetninger til Danmarks Statistik, men de tal kan ikke bruges til noget som helst. Det er jo ikke kun de 301 landbrug, der indgår i Danmarks Statistiks opgørelse, men alle landbrug. Det samme forhold gør sig gældende i den anden påpegede usikkerhed, nemlig husdyrgødnings kvælstofindhold. Her sætter man også 301 bedrifter, som ikke er repræsentative, op imod alle de andre bedrifter.

Den anden halvdel af redegørelsen beskæftiger sig med udviklingen i landbrugets kvælstofhusholdning. Men til trods for, at landbruget siden vandmiljøplanens vedtagelse har investeret 4,5 mia. kr. i opbevaringsanlæg m.v., at 80 pct. af husdyrgødningen udbringes om foråret, at 80 pct. af markerne er vintergrønne, at 79 pct. af landmændene allerede det første år har opfyldt reglerne om udnyttelse af husdyrgødning til punkt og prikke, og at handelsgødningsforbruget er faldet med ca. 100.000 t over den sidste 10-års-periode, så er den samlede udvaskning ved rodzonen for nærværende kun reduceret med 7 pct. siden begyndelsen af 1980'erne, og via en model forsøger man at beregne en reduktion på 14 pct. Det skal dog som et lyspunkt nævnes, at landbrugets produktion i samme periode er steget med 35 pct.

Og her er det så, jeg spørger: Er det overhovedet realistisk at reducere udvaskningen med 50 pct. eller 127.000 t uden at sænke produktionen drastisk, og hvilket belæg har man så for at fastholde tallet 50 pct. og 127.000 t? Er det andet end et politisk mål og et pædagogisk tal?

Venstre kan ikke støtte regeringspartierne dagsorden og vil derfor stemme imod den, og der er to årsager til det. For det første er der ikke brug for de opstramninger i udnyttelsesprocenterne, dagsordenen lægger op til. Udvalgets initiativer fra 1991 er ikke fuldt gennemført endnu og har derfor slet ikke virket fuldt ud. Vi vil ikke i den situation svinge piskene over landbruget,

og slet ikke når landbruget i så høj grad har efterlevet pålægget.

For at understøtte min påstand om, at der ikke er behov for at stramme op i det omfang, der foreslås, skal jeg henvise til kvælstofprognosen for 1996, som lige er kommet. Den siger, at gødningsbehovet i år, altså i 1996, bliver 40.000-45.000 t lavere end i 1995. Så meget påvirker naturlovene gødningsforbruget og dermed udvaskningen fra år til år, og endelig er der jo sket en opstramning i normtallene for husdyrgødningen fra 1995 til 1996 med næsten 10 pct.

For det andet har landbruget sat en debat i gang, som vil blive forgiftet af flere piskeslag. Landbruget er i langt højere grad motiveret til selv at gøre endnu en kraftanstrengelse end for 10 år siden. Udnyt da den mulighed, minister!

Landboorganisationerne har i samarbejde med Landbrugets Rådgivningscenter i Skejby og lokale rådgivningscentre søsat et projekt om kvalitets- og miljøstyring på landbrugsbedrifter - KvaMiLa hedder det - og målet med projektet er bl.a. at tage stilling til de forhold, som har med miljøet at gøre. Landboorganisationerne har også udarbejdet et debatoplæg, som hedder »Godt landmandsskab År 2000«, og som nu debatteres på livet løs landet over. Man kan ikke slå op i en lokalavis eller en ugeavis uden at se et debatmøde annonceret, og i Venstre synes vi, det er et godt initiativ. Vi tror, at regeringens opstramninger i denne situation vil virke som en spand koldt vand eller det, der er værre, i hovedet på landbruget, og derfor er mit råd til regeringen: Gør hellere noget for at motivere landbruget i stedet for det modsatte! Der foreligger en oplagt chance, så grib den dog!

Hvis landbrugsministeren endelig vil tage initiativer, nu hvor regeringen har taget en reformpause, var det bedre at se på nogle af de ting, der påvirker landbrugets konkurrencemuligheder, og det kunne måske endda give en miljøgevinst. Hvad med at tage fat i landbrugsloven og gøre det lettere at opfylde kravet til egen jord ved at ændre ordet »ejendom« til »bedrift«? Det ville være med til at tage trykket af de høje jordpriser, og højere udnyttelsesprocenter ville gøre det sværere at flytte husdyrgødning fra husdyrbrug til planteavlbrug med en forøgelse af harmoniproblemerne og højere jordpriser til følge.

Ministeren kunne også være med til at gøre livet lettere for landmanden ved at forstærke indsatsen for at forenkle landbrugets admini-

strative regelsæt. Vi står over for en udvidelse af EU, som vil påvirke landbrugets vilkår, og en GATT-aftale, som i allerhøjeste grad påvirker landbrugets vilkår. Var det ikke en idé at se på landbrugets omkostninger i den forbindelse? Her ville en konjunkturudligningsordning og en afskaffelse af jordskatterne være på sin plads.

EU's nitratdirektiv ligger også og lurer lige om hjørnet. Hvad bliver konsekvenserne af det, og hvordan håndteres nitratdirektivet i de andre EU-lande? Jeg synes, det er nogle dystre perspektiver, der tegner sig for mange husdyrproducenter, så der er nok at tage fat på, som har vidtrækkende betydning for landbruget fremover.

Efter Venstres opfattelse er der behov for en reformpause, for så vidt angår den del af miljøpolitikken, som angår landbruget. Der er andre steder, hvor regeringen holder reformpause, hvor vi mener, at der i allerhøjeste grad er behov for reformer, men landbruget kan ikke være tjent med at skulle have stryg af en pisk hvert år.

Dette udsagn skal ikke tages som udtryk for, at Venstre ikke ønsker, at landbruget skal tage størst muligt hensyn til naturens kredsløb, for selvfølgelig skal landbruget det. Men vi ønsker, at det i højere grad skal ske igennem motivation end med pisk. Holdning, viden og ansvarsbevidsthed er ændret i de senere år, og ikke mindst for ungdommen er dette kendetegnende. Det er godt, det er sådan, og de muligheder skal politikerne udnytte.

Hvis nogle af vandmiljøplanens mange millioner var blevet brugt til kaffe og blødt brød i forsamlingshuset, var vi totalt set nået mindst lige så langt på en behageligere måde. Motivationen er en utrolig stærk drivkraft, men regeringens initiativer virker modsat. De er demotiverende. Hvis landbrugets debat om »Godt landmandsskab År 2000« får et par velmente skulderklap med på vejen, vil landbruget lettere og langt mere sikkert kunne drage konklusioner, som kan efterleves, og som forbrugerne og politikerne kan have tillid til. Det vil gavne miljøet på en helt anden og mere stabil måde, end disse evindelige piskeslag gør, og garantien for, at målene ikke kun kan nås, men også kan fastholdes, bliver meget større. Den danske bonde har haft besøg af ridefogeden, endda for nylig. Skal vi ikke lade ham bevise, at han kan klare tingene uden flere ridefogeder?

Jeg skal derfor på Dansk Folkepartis, Fremskridtspartiets, Det Konservative Folkepartis og Venstres vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget opfordrer regeringen til at afvente virkningen af allerede planlagte og iværksatte miljøkrav over for landbruget, før behovet for eventuelt nye krav vurderes, pålægger Folketinget regeringen at tage initiativer, der kan lette erhvervets omstilling til tidens krav, herunder omstilling til et udvidet EU og til en friere verdenshandel med færre subsidier til fødevarerproduktionen ved

- at sænke erhvervets omkostninger,
- at forenkle landbrugets administrative regelsæt,
- at støtte landbrugets egne initiativer om »Godt landmandsskab År 2000« og
- at redegøre for konsekvenserne af EU's nitratdirektiv.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 51).

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil gerne stille Venstres ordfører to spørgsmål på baggrund af talen her.

Det første spørgsmål er, om denne tale betyder, at Venstre nu forlader målsætningen om en halvering af kvælstofudvaskningen. Det er jo vigtigt at få at vide. Jeg mener, der må gives et klart svar, og der kan kun svares ja eller nej, synes jeg. For det var jo på trods af mange uenigheder – vi har jo haft en lang diskussion om det her, en årelang diskussion – og derfor er det jo et spørgsmål, om Venstre nu løber fra det, man bandt sig til i Udvalget for et Bæredygtigt Landbrug. Det er det ene spørgsmål.

Det andet spørgsmål går på, om det er en rigtig opsummering af dagsordensforslaget fra Venstre, De Konservative, Fremskridtspartiet og Dansk Folkeparti, jeg nu giver: Der står, at man ingenting skal gøre i forhold til miljøet, men landbruget skal have nogle flere penge. Er det opsummeringen af så mange partiers fælles indsats i dag, hvor vi skal diskutere noget, som alle, også miljøordførerne for de pågældende partier, siger er et stort problem, nemlig kvælstofudvaskningen? Er det opsummeringen, at vi skal afvente, og at landbruget skal have flere penge,

oven i købet i en situation, hvor det går så godt for dansk landbrug, som jeg i hvert fald ikke har oplevet det i utrolig mange år, mens jeg har sidet herinde, og hvor man også får de meldinger fra landbrugets egne folk, at det går godt? Hvad i alverden er ideen?

Jeg kan slutte af med at efterlyse et par personer. Jeg synes, det havde været interessant, om de to ordførere, vi havde tidligere på dagen fra Venstre og De Konservative, havde været her nu. Da talte fru Hanne Severinsen og hr. Langkilde varmt for, at vi var forpligtet i vores del af verden til at bruge mange kræfter på at nedbringe forureningen. Nu foreslås en dagsorden om, at vi skal afvente, og i stedet for at gøre noget ved forureningen skal landbruget have flere penge.

(Kort bemærkning).

Christian Mejhdahl (V):

Hr. Steen Gade spørger, om Venstre forlader målsætningen, ja eller nej.

Vi står ved det, som vi har besluttet tidligere. Det, jeg har sagt her, er, at når man efter så mange års forløb med så store indsatser kun er nået til en 7 pct.s reduktion målt ved rodzonen, så kan man med rette stille det spørgsmål, om den målsætning, som man i sin tid fastsatte, som var en politisk målsætning, overhovedet er realistisk. Jeg tror endda, det er hr. Steen Gade, der på et tidspunkt har sagt, at det var et pædagogisk tal, og at det pædagogiske måske var et vægtigt element i den talstørrelse, der blev sat.

Men vi er samtidig af den opfattelse, at hvis vi motiverer landbruget og gennemfører de ting, der er besluttet, vil vi også nå langt i forhold til den målsætning, der er opstillet. Jeg kan stadig væk have min tvivl om, om den kan nås fuldt ud, uden at produktionen skal sættes ned, og om vi er villige til at tage det ansvar at sætte produktionen ned med de beskæftigelsesmæssige effekter, som det har til følge. Jeg er såmænd ikke sikker på, at regeringen er parat til det, i hvert fald ikke til at erklære det.

Så spørger hr. Steen Gade, om dagsordenen er rigtigt fortolket, når der ingenting er til miljøet, mens landbruget skal have flere penge. Nej, det er ikke en rigtig fortolkning. Der er fortsat noget til miljøet i de beslutninger, der er truffet. De sidste udnyttelsesprocenter er jo ikke set endnu. De udmøntes først i 1997 efter det, der er besluttet i 1991. Dagsordenen siger jo også, at vi får færre subsidier til fødevarerproduktionen, og dér er det vort mål, at vi, i takt med at subsidier-

ne reduceres, også bestræber os på at sænke omkostningerne for landbrugserhvervet.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg er da glad for det første svar, for så diskuterer vi alligevel på samme boldgade. Vi skal altså fastholde målsætningen fra Bæredygtighedsudvalget; vi skal bare ikke leve op til det, der står i den, om, at vi skal gå videre i udnyttelsesprocenter. Det forstår jeg så er Venstres melding.

Så lige om dagsordenen: Jeg blev nu ikke overbevist om, at min opsummering ikke var ganske rigtig.

Hvad står der? Der står nogle ting om noget, der sker rundt i verden. Det er jeg faktisk enig med Venstre i. Lad os bruge kræfter på at kigge noget mere på det. Det handler jo om, hvordan den fremtidige landbrugspolitik skal se ud. Lad os gøre det, men det er bare ikke det, vi snakker om i dag. Det er ikke det, vi skal snakke om i dag.

Det andet drejer sig om at sænke erhvervets omkostninger; det har i hvert fald intet med miljø at gøre. Og om at forenkle landbrugets administrative regelsæt. Ja, hvis det er regelsættet, der har med miljø at gøre, så er det altså noget, som ikke er groet i de nuværende regeringspartiers have i første række – jo, måske i en enkelt af dem, Det Radikale Venstres. Men ellers er det noget, Venstre og De Konservative har ansvaret for. De ridefogeder, som hr. Christian Mejdahl talte om, er sådan set ikke nogen, som f.eks. SF har talt for i alle årene. Hele den der regelstyring omkring miljøet er faktisk noget, som V og K har indført.

Nu har vi modereret os og konstateret, at det er det spor, som V og K satte den på, og så er det det spor, vi må arbejde videre på, og så synes jeg faktisk, at Venstre og De Konservative skulle moderere sig lidt her i stedet for at hidse landmændene op i en situation, hvor landmændene jo er fornuftige og diskuterer det her på en helt anden måde end tidligere.

Jeg synes, den stemning, som den her debat starter i, overhovedet ikke ligner den, som er i forsamlingshusene. Når jeg kommer med det budskab, som jeg kommer med, og som jeg også kommer med i dag, så er det jo ikke sådan, at landmændene gør det samme som for ti år siden, hvor de sagde, at det ville de overhovedet ikke snakke om. Det er de jo helt villige til at snakke om nu. Nej, svigtet ligger herinde, hvor man ikke tør tage det politiske ansvar og vedtage det nødvendige herinde.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Det er med en vis forundring, at man hører Venstres ordfører, hr. Christian Mejdahls toneleje i ordførertalen, altså den klare afstandtagen fra nogle mulige fremskridt på alle led der både i eksisterende forhold og i fremtidige.

Det får mig til at stille det spørgsmål til hr. Christian Mejdahl, om ikke det er sådan, at Venstre er enig i, at der er for meget elastik i udbyttefastsættelsen, når vi udarbejder vores gødningsplaner. Er Venstre ikke enig i, at der er for mange håndtag at skrue på? Det giver for usikker og for uigennemskueligt et billede både for landmanden og for – var det ridefogeder, Venstre kaldte dem? – Plantedirektoratets kontrol-lører, når de kommer ud. Det bliver uigennemsigtigt, og det bliver usikkert, og det bliver vanskeligt at håndhæve reglerne.

Jeg har egentlig forstået, at landbrugets organisationer er enige i, at der er for meget elastik på det punkt. Er Venstre ikke enig i det?

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Steen Gade påpeger, at det regelsæt, der er gældende i dag, har bl.a. Venstre et medansvar for. Det løber jeg selvfølgelig ikke fra. Det har vi jo. Det er jo så at sætte navne på nogle af de ting, og det står jeg selvfølgelig også ved.

Men i takt med at vi øger motivationen – og det er der basis for – kan vi også lempe på regelsættet, og jeg er sikker på, at vi derved kunne komme betydeligt længere på en mere behagelig måde.

I øvrigt er det påfaldende, at SF sætter sin miljøordfører på her og ikke sin landbrugsordfører. Jeg er helt sikker på, at landbrugsordføreren ville have nogen forståelse for de synspunkter, som vi har givet udtryk for i vor dagsorden.

Så vil jeg godt sige til hr. Kristen Touborg, der taler om, at vi lægger afstand til fremskridtet, og så nævner han det dagsordensforslag, som er stillet. Hr. Touborg spørger også, om Venstre er enig i, at der er for meget elastik i de regler, der gælder. Det mener jeg i og for sig ikke der er.

Der kan selvfølgelig altid være nogle ting, man kan diskutere, men generelt mener jeg, at det er nødvendigt, at bonden har de frihedsgrader, der skal til, for at han kan drive et landbrug forsvarligt, og det er med velberåd hu, at de regler er, som de er.

Så vil jeg godt sige omkring den dagsorden, der er foreslået af regeringspartierne, at vi er

med på, at man lægger administrationen ud til amterne, hvad angår tilskud til miljøvenlige produktionsmetoder. Den pind kan vi godt tilslutte os, men vi er imod de opstramninger, der i øvrigt sker især med hensyn til udnyttelsesprocenter.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg kan forstå, at SF i dag har en historisk ordfører og en faglig ordfører.

Kunne vi ikke få oplyst, hvad det i grunden vil betyde for landbrugsproduktionen – især den husdyrrige del – i Danmark, at nitratdirektivet skal strammes ekstra i 1999 og igen i år 2003? Det var måske muligt, når vi har både landbrugsministeren og miljøministeren til at give en forklaring på det.

Det må jo være nu, vi skal have en forklaring på det, mens det – efter SF's mening – går virkelig godt for landbruget, virkelig godt. Det er i grunden nu, vi skal have en forklaring på, hvad det betyder, så man kan komme ud af det i god tid, inden man kuldsejler.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):
Vi medvirker naturligvis altid til at klargøre konsekvenserne af regler vedtaget i EU. Det gør vi i forhold til Folketingets Europaudvalg, og det gør vi i forhold til Folketingets Miljøudvalg, og er der yderligere oplysninger omkring nitratdirektivets virkninger, man gerne vil have, så vil både min kollega og jeg meget gerne medvirke.

Når jeg tager ordet for at sige det, så er det, fordi jeg flere gange med nogen undren har noteret mig hr. Jens Kirks vredesudbrud mod nitratdirektivet. Nu har hr. Jens Kirk ikke været medlem af Folketinget i så mange år, og derfor vil det sikkert interessere ham at få at vide, hvem det er, der har lavet dette forfærdelige direktiv, under hvilken regering det er blevet vedtaget, hvad det var for en miljøminister, og hvad det var for en landbrugsminister, der rejste ned til Bruxelles og vedtog det her med både den ene grænse og den anden grænse, som efter hr. Jens Kirks opfattelse rammer det område af landet. Hvad er det for to ministre, der har ansvaret?

Jeg kan sige, det var ikke bare en regering, hvori Venstre og De Konservative havde sæde, det var en regering, hvori kun Venstre og De Konservative havde sæde. Det er vedtaget i 1991 med en Venstre-landbrugsminister og en konservativ miljøminister. Derfor vil jeg give udtryk

for det samme, som landbrugsministeren sagde tidligere: Jeg synes, at Venstre skulle vedkende sig et medansvar for de beslutninger, der er truffet på det her område, hvad enten det var her i landet, eller det var internationalt; beslutninger, der er truffet, mens Venstre har haft regeringsansvaret på de afgørende poster.

Man har anlagt en model for løsning af det her problem, som mange af os var skeptiske over for i sin tid, fordi vi frygtede, at den ville blive for bureaukratisk i forhold til sin effekt. Det har man nu engang gjort – for det havde man magt til at gennemføre dengang – og vi andre har loyalt efterlevet den siden og loyalt levet med de beslutninger og den model, der blev valgt. Jeg synes også, som landbrugsministeren og den socialdemokratiske ordfører i dag har påpeget, at der er nået gode resultater i et godt samvirke med landbrugets repræsentanter.

Men hvorfor skal det netop være partiet Venstre, der sætter spørgsmålstegn ved alt det, man selv har gennemført i sin tid, og de ting, der er lagt fast, og som den nuværende regering har måttet underkaste sig? For det er jo vilkårene, når der er lagt en linje og truffet nogle beslutninger, at så er det dem, man efterlever, indtil der er truffet nogle nye beslutninger. Og nitratdirektivet er genforhandlet igennem flere år, oven i købet stærkt tilskyndet fra dansk side, og vedtaget under en regering, hvor landbrugsministeren var medlem af partiet Venstre og miljøministeren kom fra Det Konservative Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Det var jo en vældig fin historisk gennemgang fra miljøministerens side, men miljøministeren kan måske også huske, hvordan der har været skiftende flertal her i Tinget, når forskellige ting skulle gennemføres.

Vi ved alle sammen, at nitratdirektivet gælder fuldt ud i Danmark, Tyskland og Holland, 10 pct. i England og overhovedet ikke i Sydeuropa.

Mit spørgsmål til landbrugsministeren og miljøministeren var: Hvordan har man tænkt sig det udmøntet i Danmark fra 1999 og 2003, hvor der skal strammes ekstra op, når vi ved, at der er så husdyrtætte områder? Hvor skal disse besætninger gå hen? Skal de til øerne under den ny tunnel og over broen, eller skal de sælges eller hvad?

Henning Grove (KF):

Ved ved alle, at landbruget har stor betydning både for samfundet og for vandmiljøet. På den ene side vil vi gerne have indtægterne fra landbruget, eksportindtægterne – og vi må erkende, at det jo især er fra husdyrbruget, at vi får de store eksportindtægter og de mange arbejdspladser – men vi ved samtidig, at det også er dér, vi har nogle af de miljømæssige problemer, når vi ser på vandmiljøområdet.

Det er rigtigt, at landbruget har en stor betydning på det her område, når over 65 pct. af Danmarks jord bliver brugt til det formål, og derfor har vi også fra Folketingets side lavet mange tiltag for at være med til at nedsætte de miljømæssige problemer, som landbruget forårsager.

Vi har gjort det i mange omgange. Vi gjorde det i 1984 med NPO-planen. Da var vores tålmodighed ikke så lang, så vi rettede allerede op på det igen i 1987 med vandmiljøplanen. Så blev tålmodigheden lidt længere. Så lavede vi det bæredygtige udvalg. Omkring 1992 kom vi med en yderligere plan til landbruget.

Det er mange restriktioner og krav, vi har stillet op for landmændene på områder, som er nye for os alle sammen, og hvor vi undertiden, når vi laver dem, ikke har hele den videnskabelige baggrund på plads. Vi har lavet harmonikrav, vi har lavet 9-måneders opbevaring, vi har givet regler for, hvordan man må køre gødning ud, osv. Vi har også – og jeg tager gerne medansvar for alle disse ting, ingen tvivl om det – pålagt gødningsplan og gødningsregnskab. Og det er da rigtigt, som miljøministeren sagde, at det er indviklet. Jeg ved ikke, hvor mange her i salen, der kunne føre et gødningsregnskab. Det er virkelig indviklet. Det er næsten at sammenligne med en selvangivelse. Alt det har vi taget medansvar for, og det står vi gerne ved.

Efter det sidste, vi har vedtaget, har vi nu fået et eneste år at gøre de ting op på, og til trods for at ca. 80 pct. af landmændene har levet op til det, vi vedtog i 1992, så er vi straks klar til at komme med nye tiltag, nye restriktioner. Der er ikke gået ret lang tid. Det kræver meget af landmændene, og jeg er sikker på, at samtlige landmænd, næsten samtlige landmænd, samt landbrugsorganisationerne og landbrugets konsulenttjeneste står på hovedet for at leve op til de krav, vi stillede i 1992. De gør virkelig meget for det. Både landbrugsministeren og den socialdemokratiske ordfører erkender jo, at der sker noget på det her område.

Men bare fordi et eneste år – det første år, hvor man virkelig prøver at få de ting, der er udviklede og bureaukratiske til at fungere – nu viser, at der er lidt galt dér, så har man ikke tålmodighed.

Vi står gerne ved, hvad vi har været med til at vedtage: at vi i 1997 gør op, hvad vi så har fået ud af det. Men skal man nu allerede til at lave nye tiltag, nye regler!

Hvordan vil man lave den udbytteregulering, som man lægger så pænt op til? Hvordan skal den nu indvirke på landmændene? Det kan godt være, at der er nogle, der har været overoptimistiske med hensyn til udbyttet, men de får jo også straffen for det. Der skal ikke være tvivl om, at vi også synes, at når vi har nogle regler, så skal de overholdes, men der plejer altid at være tradition for, at man har en fornuftig overgangsordning, mens man får de nye regler indarbejdet, og det er det, vi lægger op til.

Vi må jo også erkende, at ét er at sidde og lave gødningsplaner og gødningsregnskab, men vind og vejr spiller altså også utrolig meget ind. Det er ikke svært at forstå. Det underer mig egentlig, at der ikke også er en pind, hvor regeringen vil fastlægge vind og vejr, for det har jo mindst lige så stor betydning. Vi ved alle, at efter denne frosthårde vinter er der store kvælstofreserver tilbage. Altså skal man gøde på en anden måde her i foråret på grund af vind og vejr.

Til gengæld tror jeg også, de fleste er klar over, at byernes rensningsanlæg i denne frostperiode ikke har kunnet arbejde biologisk, og dermed får man en stor udledning derfra. Det har man ikke nævnt noget om. Derfor vil vi måske til efteråret se, at der ikke er sket stort på kvælstofområdet. Hvem skal så have skylden? Skal man så til at lave nye tiltag over for landbruget, fordi det ikke har virket tilstrækkelig godt? Eller erkender man, at der kan være problemer af denne her slags?

Vi har i 1983, i 1987 og i 1992 i samarbejde, i bredt samarbejde, gennemført de her tiltag. Nu stiller man en forespørgsel til regeringen fra regeringspartierne. I løbet af 8 dage forhandler man med den ene side af salen hen over hovedet på os. Man forhandler ikke med os, der har været medansvarlige for de tiltag. Nej, nu skal man sandelig vise, at den her regering slet ikke vil forhandle med den side i salen, som man nu står og giver medansvar – selvfølgelig – for det, vi har lavet hidtil. Jeg synes egentlig, det er utroligt, at landbrugsministeren vil bryde med os på det her vigtige område.

Så siger man, at nu står vi og ophidser landmændene. Nej, vi siger blot stille og roligt: Hav nu lidt tålmodighed. Udnyt den goodwill, landbruget har over for at være med til redde miljøet. Hvorfor vil man ikke udnytte den?

Godt landmandskab, som der diskuteres: Det er rigtigt, at der er sket en kolossal forandring i landbruget fra 1984 til i dag. Man har forståelse for det, man vil gerne være med til at bevare drikkevandet osv. Hvorfor skal de så straffes nu? Hvorfor ikke have tålmodighed? Lad os nu se på regnskaberne til næste år, om ikke det har hjulpet. Ellers må man jo komme reelt og sige, som det er blevet sagt her, at så er der måske kun én vej, og det er at skære ned på antallet af husdyr i stedet for alt det her. Lad os vise tålmodighed til det.

Til sidst vil jeg godt sige, at det er skuffende, at man her skal blive skældt ud for, at vi ikke står til ansvar for, hvad vi har vedtaget. Det gør vi; men man har brudt aftalen. Man har brudt den igennem denne her dagsorden. Man har overhovedet ikke forhandlet med os om den. Vi har haft et godt samarbejde i Bæredygtighedsudvalget, hvor vi har diskuteret tingene. Nu kommer man her med en dagsorden og vedtager den hen over hovedet på os uden overhovedet at orientere os om det.

Jo, man har valgt side. Det er måske naturligt for Socialdemokratiet, men jeg synes, det er utroligt, at De Radikale og CD vil være med i den sag. At man ikke vil forhandle med os, men kun vil forhandle med venstre side af salen, det er ikke et godt tegn på, at man ønsker at samarbejde om dette vigtige område.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg vil da godt rose den konservative ordfører for at have valgt en lidt anden linje i sin ordførertale end Venstres ordfører.

Når den konservative ordfører snakker om forhandlinger og snakker om slet ikke at være orienteret, så kan jeg selvfølgelig ikke vide, hvad der sker inden for Det Konservative Folkeparti, men kun sige, at jeg i hvert fald som ordfører for Socialdemokratiet gjorde en vis indsats for at orientere Det Konservative Folkeparti.

Jeg vil også godt stille mit spørgsmål til den konservative ordfører: Er der noget i denne dagsorden, som ikke på det foreliggende lovgrundlag kunne gennemføres af ministeren?

Så vil jeg også godt i forlængelse af det, miljøministeren sagde for et øjeblik siden, spørge De Konservative og Venstre: Har de to partier slet ikke overvejet, at regeringens dagsordensforslag kunne lette tilpasningen for at kunne nå kravene i EU's kvælstofdirektiv på en lidt lempeligere måde, altså over en lidt længere tidsperiode og med en overgangsperiode, i stedet for, som jeg fornemmer, Venstre og De Konservative vil, at vi venter og venter, og vi så meget pludseligt og brat skal til at foretage en tilpasning omkring år 2003? Jeg synes, det vil være væsentligt at vide, om man i de to partier har gjort sig den overvejelse. Den har vi i hvert fald gjort os i Socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Ret skal jo også være ret: Vi er blevet orienteret om den dagsorden, der var på vej fra regeringspartierne; ingen tvivl om det.

Det, som Det Konservative Folkepartis ordfører, hr. Henning Grove, så siger her fra talerstolen – og som jeg vil tilslutte mig – er, at nok er vi blevet orienteret, men der har ikke været tilløb til, at vi kunne drøfte tingene, forhandle tingene, til trods for at vi havde et nogenlunde fælles udgangspunkt. Det skal også være sagt her.

Og så vil jeg godt sige omkring nitratdirektivet, at vi jo har med i den dagsorden, som vi foreslår, at vi får en analyse eller en redegørelse for, hvordan konsekvenserne bliver, når nitratdirektivet skal implementeres. Det er vigtigt, at vi får taget fat på det allerede på nuværende tidspunkt, og jeg forstod da også på landbrugsministerens besvarelse, at landbrugsministeren har i sinde at komme med en sådan redegørelse.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Jo, i Det Konservative Folkeparti har vi selvfølgelig samarbejde, og jeg er fuldstændig klar over, at der er blevet orienteret; men det var ikke det, jeg talte om. Jeg talte om forhandlinger. At få en dagsorden til efterretning – jo, det er orientering, men det er jo ikke den måde, man normalt samarbejder på. Vi har egentlig samarbejdet i både 1983, 1987 og 1992 – men her orienterer man. Vi kan tage tingene til efterretning. Vi kan ikke ændre en stavelse i det, der bliver skrevet.

Så synes jeg da også, at vi mangler en helt klar tilkendegivelse om udbyttens niveau. Hvordan vil man gøre det?

Vil man gå ud på hver ejendom og sige, at på den jord må man have så meget, dér må man avle så meget, på dén jord må man avle så meget? Hvordan vil man gøre det? Det synes jeg vi mangler en helt klar tilkendegivelse af, for det må man jo have gjort sig klart.

Som hr. Erling Christensen sagde, skal dette jo gennemføres, og man har nu forhandlet om det. Så må man jo også have en plan for, hvordan det skal ske; det vil jeg egentlig gerne have at vide om man har. Det er da af betydning for at tage stilling til dagsordenen.

Steen Gade (SF):

Først vil jeg sige – jeg kan forstå, at der er nogle, der undrer sig over, at jeg er ordfører – at det såmænd skyldes, at jeg måske er en af de få, der har været med i hele forløbet fra begyndelsen af 1980'erne til alle disse forhandlinger, der har været ført om dette her. Det er indimellem et handicap, vil jeg sige, men det er, fordi der er alt for meget, som ligner det, vi har været igennem før.

Det startede jo med forslag i Folketinget, så var der NPO-handlingsplanen, så var der vandmiljøhandlingsplanen, så var der et flertal for en kunstgødningsafgift, så var der ikke et flertal for en kunstgødningsafgift, så var der bæredygtigt landbrug, og nu står vi så her i dag.

Jeg har en oplevelse af, at det ligner en gammel film, som vi spiller igen og igen år efter år eller hvert andet år, eller hvornår den nu bliver programsat, og filminstruktøren har det sådan set let. Filmen er i fire scener. Første scene: Man tager den sidste aktuelle rapport og konstaterer, at uledningen af kvælstof fra det åbne land stort set er uændret på trods af vedtagne målsætninger.

Anden scene: Man ser så på konsekvenserne af dette her, og det er jo her, folk bliver engageret. Der er iltsvind i fjorde, kystnære havområder og – som årene er gået – længere og længere til havs, i større og større områder. Det er den eneste variation i anden scene.

Tredje scene: Så tager man folk ind, som forklarer, hvad der skal ske. De siger alle sammen, at der skal ske noget mere. Det, der er galt, er, at selv om målsætningen er skrap, er det, man har vedtaget, ikke godt nok. Det er en forkortelse af tredje scene.

Så kommer slutscenen. Det er den politiske scene, og dér viser det sig desværre også gang på gang, at det ikke kan lade sig gøre at få flertal for de politiske virkemidler, som vi med sikker-

hed ved vil virke. Da jeg i aftes skrev det, jeg nu siger her, vidste jeg ikke helt, hvor rigtigt det var – det viser sig oven i købet at være svært at få flertal for selv mindre fremskridt. For det er jo det, vi står med i dag, et mindre fremskridt.

Nå, det er jo sådan, det er, og sådan har det været i 10 år, og det synes jeg faktisk er det reelle problem, vi står med, når man sådan ser det lidt ovenfra. Jeg mener, at næsten det værste her har været, at jeg tror, at der herinde blandt politikere faktisk er et klart flertal for skrapperne midler i den forstand, at folk godt ved, at det skal til.

Når det ikke bliver til noget, er det, fordi nogle andre hensyn end bevidstheden, end indsigtten styrer, og det er nogle hardlinere i landbrugets organisationer. De er faktisk ikke så meget hardlinere længere, vil jeg gerne sige. Så jeg forstår sådan set ikke, hvorfor man er så bange for det længere, for det er jo dér, der er sket den største ændring, nemlig at landbruget er helt anderledes, at bønderne er helt anderledes, end V og K siger i dag. Det andet er snævre økonomiske interesser, og det er dem, der har vundet.

Men selvfølgelig er det værste resultaterne i naturen, og for at illustrere, hvad problemet er, i forlængelse af mit billede om, at iltsvindsområderne bliver større og større hvert år, vil jeg sige, at hvis de lande rundt om Østersøen, som vi gerne vil hjælpe i gang med en økonomisk udvikling, fik samme rådgivning, som et politisk flertal herinde har givet landmændene i Danmark om, at man skal fortsætte gødsugning osv., hvis de fik rådgivningen fra V og K og de så lyttede, ville Østersøen med sikkerhed dø. Bundvendingerne ville blive dramatiske, og vi ville simpelt hen få en naturkatastrofe på bunden af Østersøen.

Det kan da være, at nogle synes, det er lidt voldsomt, det, jeg siger, men billedet er faktisk et, jeg har fra miljøchefen fra Nordjyllands Amt fra i sommers om iltsvind, hvor han i radioen en tidlig morgen sagde, at hvis forholdene var lige så dramatiske på landjorden, som de var den dag sidste sommer på bunden af Limfjorden, så ville Danmark være erklæret i undtagelsestilstand. Jeg tror faktisk, han har ret, og derfor er det ikke noget pjat, vi snakker om, i forhold til miljøet. Det er noget ganske væsentligt, og vores problem er, at vi mangler en markant nedgang i udvaskningen fra det åbne land.

Hvad ved vi så i dag? Hvad kan vi egentlig gøre? Vi ved, at Statens Planteavlsvforsøg vurderer, at det er teknisk muligt at opnå en udnyttel-

se, der er op til 15 pct. højere end kravene i 1997. Jamen så lad os da gøre det.

Vi ved, at gødningsregnskaberne ikke er præcise nok og ikke binder, jamen så lad os da ændre det. Vi ved, at de vejledende normer ligger i overkanten af det korrekte, også økonomisk, jamen så lad os da sætte dem ned. Vi ved, at der overgødskes også langt over, hvad der er økonomisk optimalt – jeg vil gerne pointere over for V og K: langt over, hvad der er økonomisk optimalt. Og jeg vil gerne høre, om der er nogen fra V og K, der vil benægte det. Jamen skal vi så ikke standse denne overgødskning? Landmændene tjener oven i købet penge ved det.

Vi ved, at våde enge og ådale er fremragende som naturens eget kvælstoffilter, så lad os satse stort på det, og det synes jeg er godt i regeringens dagsorden, og det har jeg også forstået at Venstre har sagt: Dette her er rimeligt. Det er i virkeligheden noget vigtigt, og landbrugets organisationer bakker det, så vidt jeg er orienteret, fuldstændig op. Vi ved, at efterafgrøder mindsker udvaskning, jamen så lad os da gå i gang med at udbrede brugen af efterafgrøder. Vi ved, at en kvote overforbrugsafgift vil føre til gødningsdisciplin, jamen så lad os da skabe gødningsdisciplin, og vi ved, at man ved økologisk landbrug kan mindske udvaskningen.

Så vil jeg sige om den pind omkring økologisk landbrug, som er i regeringens dagsorden: Den elsker vi ikke, i den forstand at der kun står noget om svineproduktion.

Selv om min melding er klar og jeg stemmer for regeringens dagsorden til sidst, hvis det er den, der kan få flertal, så er diskussionen fra vores side om støtte til økologisk landbrug altså ikke slut. Vi mener, at også planteavl og fjerkræproduktion må ind her; vi har forståelse for, at mælkeproduktionen ikke er det sted, hvor vi først og fremmest skal koncentrere knappe ressourcer, for det går rimeligt i den sektor.

Jeg synes ikke, at regeringens dagsorden er den rigtige i situationen. Det er den ikke, for vi ved mere, og det er dette hus, der har problemer. Det, jeg synes det alt for meget er lykkedes at gøre det til, er, at nogle er efter landmændene. Jamen det er da dette hus, der har problemer ved ikke at kunne tage sig sammen til at tage nogle politiske beslutninger.

Så har der været nogle, der har sat en kæp i hjulet masser af gange, det ved jeg, og i den aktuelle sag i forhold til regeringen er det vel Det Radikale Venstre eller CD, der har sagt, at

man ikke kunne komme med en overforbrugsafgift.

For at den dagsorden, som jeg tror mange herinde egentlig mener skulle vedtages, skal være foreslået, vil jeg gerne på SF's vegne foresætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer, at de igangsatte virkemidler til at opfylde vandmiljøplanens mål ikke er tilstrækkelige, opfordrer Folketinget regeringen til

- at skærpe kravene til en bedre udnyttelse af husdyrgødningen, bl.a. gennem højere udnyttelsesprocenter,
- at indføre en fast kvote på den enkelte bedrift samt en overforbrugsafgift på kvælstof,
- at styrke indsatsen for at udnytte ådale og lavtliggende områder som »naturens eget kvælstoffilter«,
- at fremme økologisk jordbrug samt
- årligt at udarbejde en vurdering af de anvendte styringsformers effektivitet.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 52)

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår herefter i forhandling.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Steen Gade sagde, at det er som en gammel film, vi spiller. Men så vil jeg konstatere, at det i hvert fald ikke er en Morten Korch-film, der ruller hen over lærredet.

Nej, der er den væsentlige ændring i forudsætningerne, at bonden er blevet mere motiveret, og det er godt. Det er ikke kun pisk, der har motiveret ham, det er da også den holdningsændring, som er sket i hele samfundet, som naturligvis også påvirker bonden. Der er motivationen til forskel, udnyt den dog! Giv debatten om godt landmandskab politisk opbakning, men uden pisk. Jeg er helt sikker på, vi kunne komme meget, meget længere, end vi ellers drømmer om.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg kan give hr. Steen Gade ret i, at det er en film, der spilles. Vi har før spillet den med pauser. Hr. Steen Gade spiller den hvert andet eller tredje år uden pause.

Det er sådan, at hvis man er godt motiveret, hvis man føler, man er ved at nå bagsmækken, så fortsætter man med at være motiveret, men hvis man lige pludselig fornemmer, at nu kører vognen i grunden fra én igen, man møder muren ligesom i maratonløb – dér har hr. Steen Gade måske aldrig løbet uden pauser – så føler man, det er håbløst.

Jeg tror, vi vil opleve, at når dette nu bliver gennemført i løbet af et år eller to og hr. Steen Gade er kommet med en model sammen med regeringen på, hvordan vi fastlægger udbytterne, så vil et samlet landbrug stå i kø i tre rækker uden for landbrugsministerens dør for at komme til at betale bøder af en eller anden størrelse.

Vil hr. Steen Gade påstå, at mængden af handelsgødning ikke er sat ned, at en nedsættelse på ca. 100.000 t ikke er et væsentligt bidrag til nedsættelsen af forbruget? Er hr. Steen Gade sikker på, at alle ådale nu ligger på det helt rigtige sted for at kunne oversvømmes og måske tage den overskydende nitrat, der måtte komme fra markerne? Var det ikke en idé måske at anstille et mindre forsøg desangående ved et eller andet åudløb, f.eks. ved Karup Å's udløb i Skive Fjord?

Med hensyn til foderudnyttelsen ved svineavl kan vi forbedre den betragteligt, fordi vi kan fodre med forskellige aminosyrer. Kan hr. Steen Gade det samme ved kvæg med fire maver, eller kan hr. Steen Gade lave drøvtyggeren om til et andet et-mavet dyr, så vi kan få en anden udnyttelse af proteinet?

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil sige til hr. Jens Kirk, at jeg ikke har nogen særlige evner i bioteknologi, så jeg kan ikke løse alle de problemer, som han taler om, med at ændre koen, og jeg vil heller ikke. Nej, det er ikke min stil at benægte fakta. Det synes jeg der er nogle andre, der gør, i denne debat. Så alt det, der er fakta, bygger jeg på.

Det kan da godt være, at ikke alle ådale skal fungere som filtrer, men mange kunne jo. Og det, der er problemet, er, at vi ikke er kommet i gang. Men det er så interessant, at det skal bruges imod mig af et af Venstres folketingsmed-

lemmer. Jamen jeg har forstået, at det lige præcis var det, vi var enige om, og her sker faktisk et fremskridt, som vi da godt kunne bruge kræfterne på også at få understreget at vi er enige om. I hvert fald er landbrugets organisationer hundrede procent enige om, at det er vigtigt at satse på det. Og det har jeg hørt fra deres egen mund, også officielt, så det kan der ikke være tvivl om. Så det må vel være noget, vi er enige om.

Til hr. Christian Mejdahl: Jeg er enig i det med, at det ikke er en Morten Korch-film. Man kan også diskutere rollebesætningen og alt sådan noget, men det, jeg egentlig vil svare på, er det med, at vi bruger pisk. Jamen hvilken pisk er der egentlig sammenlignet med i dag? At få en sikrere kvote og derefter få en overforbrugsafgift i stedet for en usikker kvote og risiko for bøder, for det er jo virkeligheden? Det er da langt tryggere at gå den vej, jeg siger, end den utrygge situation, som der i virkeligheden er i dag.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Der er noget, der hedder bagklogskab. Det kan også være reel klogskab. Nu har jeg siddet lige så stille på min plads og lyttet en hel time. Jeg har næsten ikke sagt nogen ting, men jeg har lyttet alligevel. Man skulle jo ikke tro, det var de samme partier, der stod bag dette her papir, der hedder Beretning om en Bæredygtig Landbrugsudvikling, men det er det jo faktisk. Der står jo, at både SF, Venstre, De Konservative, Socialdemokratiet, De Radikale og CD står bag. De eneste, der tog forbehold, var Fremskridtspartiet.

Jeg har ord for ord i beretningen beskrevet det, som jeg vidste ville ske. Det er det, hele diskussionen går på nu, og vi går frem mod en situation med bøder og det hele. Det hele er beskrevet her, nøjagtig som hvis vi læser Bibelen. Det var derfor, jeg advarede i 1991; hvert et ord, jeg sagde, er det, der sker nu.

Men det er selvfølgelig bedre at vågne sent op end aldrig. Og derfor glæder det mig, at Venstre og De Konservative tager bladet fra munden nu, men vi skal altså ikke glemme, hvad der er udgangspunktet. Der var enighed om det blad her.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Det er til hr. Steen Gade endnu en gang: En overforbrugskvoté i forhold til hvad? Vi har endnu ikke fået at vide, hvilket udbytténiveau, og vi kan ikke få forklaret, hvordan man vil fastsætte de udbytter, hverken af landbrugsministeren eller af hr. Erling Christensen. Hvordan vil man gøre det? På hvilket grundlag?

Jeg synes, vi først skulle have en forklaring på dette, men hvad med hensyn til naturen, lunerne? Der er vel en linje i, at udsivningen er blevet mindre og mindre og udnyttelsen højere og højere. Har hr. Steen Gade taget naturen i ed på alle områder her, sådan at han sikrer os, at vi får alle år fremover som normalår? Ikke med f.eks. nedbørsrige år, tørkeår eller andet. Er det nu også sikkert, at vi får helt normale år i fremtiden, for så kunne vi måske snakke overforbrugskvoté?

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

I dag har jeg det sådan, vil jeg sige til hr. Jens Kirk, at hvis jeg bare får rakt en lillefinger, så tager jeg hele hånden, så det, at vi overhovedet kan snakke om en overforbrugskvoté, at det var den sidste bemærkning, synes jeg da var dejligt. Jeg vil sige, at det kan hr. Jens Kirk læse i det forslag, som SF har indleveret i går, og som kommer til debat senere i denne folketings-samling.

Jeg blev spurgt om, hvordan vi vil indrette kvoter osv. Det kan jeg godt svare på, men ikke på 2 minutter. Jeg vil bare sige, at det vel svarer til, da Venstres miljøordfører i eftersommeren i hvert fald i Politiken blev refereret for, at vi skulle have kvoter, bakket op af De Konservative miljøordfører.

Jeg nævner ikke dette for sådan at hænge nogen ud. Jeg forstod godt, at de blev underkendt i gruppen, og det kan være livets lod herinde en gang imellem. Jeg gør det kun for lige at fortælle Venstre og De Konservative, at det godt kunne være, man skulle dæmpe tonen i denne debat. For der er da mange Venstrefolk og konservative, der synes, det er en fornuftig idé at lave en fast kvoté. Der er da også nogle, der synes, det er fornuftigt at lave en overforbrugsgift, det ved vi jo alle sammen.

(Kort bemærkning).

Christian Mejhdahl (V):

Hr. Aage Brusgaard satte spørgsmålstegn ved, om Venstre stod bag den beretning, som Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling afgav i 1991. Af hensyn til historieskrivningen skal jeg her bekræfte, at vi selvfølgelig står ved den. Det, vi nu er i færd med, er jo på nogle områder at gå væsentlig videre end den beretning, og det er det, vi opponerer imod, fordi det, som beretningen indeholder, endnu ikke har fået lov til at virke.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Til hr. Steen Gade: Det ville da være godt, hvis vi nu vidste, hvordan den overforbrugskvoté skulle forstås. Hvis vi nu af en eller anden grund skulle gå hen og stemme for SF's dagsorden til sidst, så skulle vi da vide, hvad det handler om. Det ved vi ikke i øjeblikket. Vi kan heller ikke med hensyn til nitratdirektivets indflydelse på dyreholdet få at vide, hvordan det skal forklares. Det har da også indflydelse på det hele. Vi kan ikke få det forklaret nu. Derfor burde vi da ind i et større udvalgsarbejde, altså have det Bæredygtighedsudvalg op at stå igen.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Hr. Steen Gade synes, at vi skal dæmpe tonen. Jeg mener, jeg var meget afdæmpet i mit indlæg. Jeg mener, jeg appellerede meget til fornuften. Jeg appellerede meget til, at nu, hvor vi har landbruget på den rette vej, er der derfor ingen grund til at råbe højt. Hvis der er nogen, der råber højt i dette her foretagende med trusler og alt muligt mod landbruget, så er det jo hr. Steen Gade.

Så bruger hr. Steen Gade den begrundelse, at det ikke går stærkt nok. Ja, men vi har jo vedtaget en plan fra 1992 om, hvornår vi skal se resultaterne. Hvem er det, der er utålmodig? Det er hr. Steen Gade. Og det eneste virkelige forslag, hr. Steen Gade har, er afgifter. Lige så snart hr. Steen Gade åbner munden, så kommer den gamle film om afgifter. Det slår aldrig fejl.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det sidste kan der jo være lidt om. Man skal også have lidt selvkritik. Men det, vi faktisk siger nu, det, vi spiller ud med i den aktuelle sag, er jo en videreudbygning af Bæredygtig-

hedsudvalgets principper, og derfor hedder det ikke en gødningsafgift eller kunstgødningsafgift hos os, men en overforbrugsafgift.

Det, som jeg synes man skal overveje rent sagligt, er jo, at i dag får landmændene bøder på et usikkert grundlag. Hvis man i stedet lavede en fast kvote på et sikkert grundlag, så havde man også en helt anden slags sikkerhed som landmand. Man havde styr på sin økonomi, og man ville have sikkerhed for, at man miljømæssigt var på den rette side, hvis man holdt sig i underkanten af kvoten. Så fik man aldrig – aldrig, understreger jeg – en overforbrugsafgift. Dette er invitationen fra os til at sige, at der aldrig kommer en afgift, hvis man retter sig ind efter den kvote, som er lavet.

Må jeg godt sige til hr. Jens Kirk, at det altså lyder, som om hr. Jens Kirk er imod nitratdirektivet, hvis jeg sådan hører efter, og jeg troede, hr. Jens Kirk var for nitratdirektivet. Hvis hr. Jens Kirk mener, vi har brug for at sætte os ned og snakke meget mere om, hvordan vi lever op til nitratdirektivet, så er jeg enig, men så kommer min pointe til sidst: Det, der trods alt kan blive vedtaget i dag med regeringens dagsorden, gør da, at vi er ved at forberede os på nitratdirektivet, at vi stiller landmændene i en lidt bedre situation, fordi det ikke kommer som en tyv om natten, men er noget, vi stille begynder at forberede os på.

Efter vores mening betyder det også, at vi skal kigge på landbrugslov, forkøbsret til landmænd, der har brug for jord osv. Men det her er da et skridt på vejen for at forberede sig til nitratdirektivet, og ikke noget, der går den anden vej.

Vibeke Peschardt (RV):

I Det Radikale Venstre har vi med en vis spænding set frem til redegørelsen om husdyrgødning og udviklingen i landbrugets kvælstofhusoldning – eller sagt med andre ord: Hvad ville evalueringen af gødningsregnskaberne vise? Vi har mange aktier i og forventninger til, at målene, der blev sat op i vandmiljøplanen fra 1987, holdes.

Beslutningen om at indføre gødningsregnskaber har vi arbejdet aktivt med, fordi vi var og er af den mening, at vi her står med et væsentligt redskab til at nå målene i vandmiljøplanen. Derfor er der grund til en vis meget behersket optimisme på miljøets vegne, selv om man bestemt ikke kan sige, at målopfyldelsen ligger lige om hjørnet.

Men vi mener, man kan slå fast, at gødningsregnskaberne har haft en god virkning. Det kan man godt tillade sig at sige, når 79 pct. af de gennemgåede indsendte planer og regnskaber viser, at langt de fleste landbrugere har udøvet det rigtige skøn.

Men der er stadig væk problemer også med de 79 pct. Samlet set lever landbruget ikke op til den overordnede målsætning, og det mener vi fortsat at landbruget skal, også selv om dele af landbruget mener, at vandmiljøplanens krav om halveret kvælstofudledning er politisk fastsat.

Men det er bemærkelsesværdigt, at udnyttelsen af husdyrgødning på de økologiske brug – eller rettere, det er det faktisk ikke – er oppe på 83 pct., mens det mere traditionelle landbrug højest har en gennemsnitlig udnyttelse på 45 pct. Det må der strammes op på.

Hertil kommer så, at der herudover overgødes massivt af de 21 pct. af landbrugerne, og det er ikke acceptabelt, og hvad kan man så gøre ved det? Hvorfor ikke indføre en afgift enten generelt eller på overforbrug? Og nu kommer så en del af mit svar til hr. Steen Gade.

Det Radikale Venstre har sammen med de øvrige regeringspartier besluttet sig for ikke at vælge afgiftsinstrumentet, uden at vi derfor har afskåret os fra at foreslå det på et senere tidspunkt. Der har været tænkt på, på hvilke måder man eventuelt kunne indrette sådan nogle afgifter, uden at de kom til at ramme skævt, og det har vist sig endog meget svært at finde brugbare modeller.

Jeg er bekendt med, at man i Skatteministeriet bl.a. har regnet på, hvordan man kunne lave modellerne, og hvordan man kunne tilbageføre provenuet til landbruget. Indtil dette øjeblik har man ikke kunnet finde de modeller, og det er måske en af grundene til, at de ikke er lagt på bordet.

Vi finder det derfor på nuværende tidspunkt rigtigst at optimere og yderligere indkøre gødningsregnskaberne, sådan at landbruget selv aktivt kan medvirke til og rette opmærksomheden imod en bæredygtig kvælstofhusoldning. Landbruget har selv nøglen til løsningen af problemet.

I optimeringskravene ligger bl.a., som det fremgår af dagsordensforslaget, at der vil blive fastlagt indsnævrede krav i adgangen til at fastlægge udbytniveauer, at der vil blive stillet skærpede krav om bedre udnyttelse af husdyrgødning, i takt med hvad der er teknisk muligt, at kvælstofmængden i husdyrgødning opgøres på basis af normtal osv.

Samtidig sættes der yderligere penge af til den grundlæggende planteavl angående svineproduktionen. Man skal altså ikke forestille sig, at der bliver penge til ombygning af stalde eller noget af den type. Det handler om planteavlen, ligesom der kommer ændrede regler for uddeling af pengene til de miljørigtige jordbrugsforanstaltninger.

For de landbrugere, der bliver taget i at overtræde normer og regler, er der sanktioner i form af bøder, og det siger sig selv, at der selvfølgelig ikke er sanktioner for dem, der ikke overtræder noget.

Det danske samfund, og det vil sige de danske skatteydere, har via deres vandafledningsafgifter som en opfølgning på vandmiljøplanen betalt anlæg af kommunale renselanlæg for 12 mia. kr. Havet omkring Danmark skulle lettes for de kraftige udledninger af kvælstof og fosfor, og det er faktisk også sket. Kommunerne har jo fuldstændig på dato næsten levet op til deres del af vandmiljøplanen, men det har landbruget altså ikke.

Landbruget er svært at håndtere, men vi mener, at med den dagsorden, der er foreslået, og som jeg er glad for at kunne høre at der er flertal til, kommer vi et skridt videre, og det siger sig selv, at vi så ikke kan støtte de øvrige foreslåede dagsordener.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Der er en enkelt ting, som jeg har behov for at få sat på plads. Fru Vibeke Peschardt sagde, at der også er problemer med de 79 pct., hvis jeg har hørt rigtigt. Og for ikke at blive anklaget for citatfusk, så tager jeg hele afsnittet fra redegørelsen, hvor der står:

»Den gennemsnitlige udnyttelsesprocent for kvælstof i husdyrgødning var i henhold til de indsendte oplysninger i 1993-94 45 pct. Dette er 8 procentpoint over det gennemsnitlige minimumsudnyttelseskrav på 37 pct., som er opgjort på grundlag af opgørelse fra de enkelte bedrifter, hvor der tages hensyn til udnyttelseskravet for de forskellige gødningstyper for den pågældende bedrift. 79 pct. af bedrifterne har opfyldt kravet til minimumsudnyttelsesprocenten.«

Dér vil jeg godt have landbrugsministeren til at svare på, om jeg har opfattet det her forkert, eller om fru Vibeke Peschardt har ret, når hun siger, at der er problemer med de 79 pct. Jeg synes, det er væsentligt, at vi i hvert fald snakker og vurderer ud fra det samme grundlag.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg fik ikke helt fat i, hvad det var, fru Vibeke Peschardt mente omkring afgifter. Jeg forstod det sådan, at hvis det kunne lykkes at lave det, så det var en afgift, der ramte lige, så var det i orden. Jeg forstår ikke rigtig, hvordan det skal ses i forhold til f.eks. pesticidafgiften, som jo også er en afgift, der heller ikke rammer lige, for i tilbageføringen bliver den ikke tilbageført i forhold til, hvordan man bruger pesticider eller andre ting.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at høre fra Det Radikale Venstre: Er det sådan, at der er en politisk vilje til at indgå en aftale om en overskudsafgift – f.eks. en kvælstofafgift – på landbruget som et led i en regulering af kvælstofudledningen og også som en finansiering af en omstilling?

Da CO₂-afgiften kom i sin tid, var det også bare en generel tilbageføring. Det giver mange store problemer, hvorimod en mindre afgift, hvor der er en mere målrettet tilbageføring f.eks. til en omstilling, ikke vil ramme skævt forstået på den måde, at alle de, der vil omstille til noget mere fornuftigt, får gavn af den. Er det sådan forstået, at det kunne man godt få en politisk tilslutning fra De Radikale til at lave?

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Først til hr. Bent Hindrup Andersen. Jeg vil sige med det samme, at jeg er ikke inde i teknikken omkring beregning af de her afgifter. Jeg er blevet belært om det, jeg stod og sagde, og det er muligt, at det har været klodset udtrykt, men jeg er ikke i stand til nu i hvert fald at gå ind i en teknisk diskussion om, hvordan man skulle beregne det eller gøre det på den ene eller den anden måde.

Til hr. Christian Mejdahl vil jeg godt sige, at med hensyn til det, jeg sagde omkring de 79 pct., har jeg selvfølgelig også taget de dér tal fra beretningen. Det satte jeg jo i relation til planerne om reduktion af 50 pct. kvælstofudledning m.m. i vandmiljøplanen, og på den led er det jo klart, at så er det, vi laver nu, ikke nok. Det er sådan set mit svar. Men hr. Christian Mejdahl kan bagefter læse i Folketingstidende, om ikke det var i den relation, jeg sagde det. Det var i hvert fald sådan, jeg mente det.

Aage Brusgaard (FP):

Jeg vil starte med at takke de fire landbrugsorganisationer for det materiale, vi har fået tilsendt. Det er der ikke andre der har talt om. Embedsmændene får jo altid tak for det, vi får af dem, så det synes jeg også vi lige skal nævne.

Jeg vil ikke bruge tallene så meget. De er brugt af så mange andre, så der er ingen grund til alle de gentagelser.

Det, vi skal diskutere i dag, er en redegørelse om udnyttelse af husdyrgødning/gødning, og dér er det jo klart, at hvis alle havde fulgt de retningslinjer, der er, så var vi nået længere mod det mål, der er sat. Og det er da også rigtigt, at nogle landmænd nok har gået med både livrem og seler en gang imellem forstået på den måde, at den fede mark har måske både fået en gang købt kunstgødning og så en gang ekstra gylle for at være helt sikker. Men det var nu den viden, der var dengang, og det tror jeg ingen landmænd gør længere, særlig da ikke nu, hvor de skal udfylde skemaer osv.

Men når vi nu skal diskutere fremtiden – det er egentlig det, vi står her for i dag – så vil jeg også godt gå lidt tilbage til bagtiden. Det er der ingen der har brugt tid på, og vi er nødt til at prøve at forstå landmændenes situation.

Inden vi skulle i EF, blev de påduttet, at produktionen skulle stige. Der var afsætningsmuligheder næsten uden grænser. Dagen efter, vi kom i EF i 1972, blev Anker Jørgensen statsminister. Han gik i tv og sagde, at der var basis for, at landbrugsproduktionen skulle stige de næste år.

Der blev ansat konsulenter, der fik tilskud fra staten til at tage ud til bønderne og fortælle dem, at de egentlig var for dårlige. Produktionen skulle stige både med planteavl og med dyreproduktion, og det kunne man gøre ved at sprøjte flere pesticider ud, sådan at det ikke var ukrudtet, der åd det, som afgrøderne skulle have, og man kunne give mere kvælstof til afgrøderne.

Bønderne gør altid, som de kloge siger, og når der har været sådan en konsulent år efter år, jamen så må det jo være det rigtige, og resultatet udeblev da heller ikke. Det blev en dundrende succes. Produktionen er vel steget mindst tre gange siden, og den blev så stor en succes, at man så fik at vide: Nu er der for meget, og så skulle vi braklægge 15 pct. og til næste år eller i år 10 pct.

Så går det måske den anden vej, så russere og asiater får større købekraft. Deres produktion

falder, men de får råd til at købe brød hos os. Der er stadig væk en milliard mennesker, der sulter. Så om tre år, måske om fem år vender bøtten. Så skal vi ikke braklægge, så skal vi måske give mere kunstgødning, for nu er problemerne nogle andre.

Jeg vil også lige nævne, selv om det er nævnt én gang, at i øjeblikket er det in at have grise til at gå løse, altså ude på græs. Og det er der aldrig én, der har kritiseret, tværtimod bliver det næsten rost til skyerne. Men altså en almindelig landmand, der har grisene inde i stalden, har 1,7 dyreenheder pr. ha. De, der gør som hr. Bent Hindrup Andersen siger, må have 3,4, og det er kun de få, der overholder det tal. De fleste har mange flere pr. ha. Dér var nok noget, man skulle begynde at kigge på, inden man gav bøder til de landmænd, der driver landbrug på traditionel vis.

Det er jo også lidt pudsigt, at først tvinger man bønderne til at investere i gyllebeholdere – der er brugt en 4½ mia. kr. på det – og når man er færdig med det, skal det lige pludselig være moderne at lukke grisene ud i stedet for. Det er ikke altid nemt at være landmand.

Jeg synes også, vi er nødt til at nævne, at bønderne har gjort meget. Vi ved godt, at det er bedst at udbringe husdyrgødning om foråret. I 1990 blev det gjort i 56 pct. af tilfældene, i 1994 i 80 pct., så bønderne har altså forstået, i hvilken retning det skal gå.

Og så er der nogle, der hele tiden påstår, at forbruget af handelsgødning stiger. I 1984 blev der købt 412.000 t handelsgødning i Danmark, i 1994-95 blev der købt 316.000 t – altså en reduktion på næsten 100.000 t eller en fjerdedel, så det er da virkelig noget, der kan mærkes, når der samtidig er sket en meget stor husdyrproduktionsstigning og også en afgrødestigning.

Vi må sige, at beretningen fra Bæredygtighedsudvalget var baseret på vandmiljøplanens vedtagelse i 1987, og derfor vil det vel også være relevant lige at bruge lidt tid på den. Vi ved, at hovedsigtet var en reduktion af fosfor på 80 pct. Det er stort set sket. Det var en reduktion af kvælstof på 50 pct. Er det sket? Nej, i den redegørelse, vi fik her omkring årsskiftet, »Vandmiljø 95«, står der, at i den periode, hvor havmiljøplanen har virket, altså i 10 år, har der rent faktisk ingen reduktion været af kvælstof.

Det kunne jo godt få en anden én til at tænke, om ikke det er selve, hvad skal vi sige, intentionen, der har været lige vel høj, om ikke vi næsten har prøvet at lege Vorherre, altså for-

langt noget, der ikke kunne lade sig gøre. Der har ikke været en reduktion af kvælstofudledningen trods det, at bønderne har ordnet alt det med bortskaffelse af gårdbidragene, de har etableret de grønne marker om efteråret, de har udarbejdet gødningsplaner, de har efterlevet husdyrbekendtgørelser og så det med gødningsregnskabet.

Men altså kort sagt: Status er, at der næsten ikke er noget at se på udledningen. Så det, vi må konstatere, er, at det, Folketinget vedtog den 18. november – var det vist – 1986, var en politisk sat målsætning. Så kan vi sige: Jamen det er bare sådan nogle som Venstre- og fremskridtsfolk og De Konservative, der siger det, for det er sagt før.

Det er det faktisk ikke. Nu er jeg så heldig, at jeg har et avisudklip her fra Jyllands-Posten fra den 20. september 1994, og dér er overskriften: Vandmiljøplanen hviler på et urealistisk grundlag.

Nu har jeg aldrig set den, men det er faktisk en rapport, der er kommet fra Statens Jordbrugsøkonomiske Institut, og det er trods alt staten, så det må vi regne med passer, og det er da også underbygget af en person, der er til stede her i dag, underdirektør Hans Henrik Christensen fra Miljøstyrelsen, som udtaler til Jyllands-Posten, at han erkender, at det bliver overordentlig svært at opnå de ønskede reduktioner.

Derfor kan vi sige: Hvorfor indrømmer regeringen ikke, at målsætningen er for ambitiøs? Lad os få lidt elastik ind i stedet for at køre videre med de 50 pct. i 30 år og så konstatere, at det er uopnåeligt.

Et sidste avisudklip har jeg – lysene er ikke engang begyndt at blinke endnu, det plejer de ellers nok at gøre, men det kan være, at jeg kan komme ned før tiden i dag! Jeg har lige et udklip mere, og det er også fra Jyllands-Posten den 19. februar i år: Kulde stopper rensningsanlægget.

Der er ingen tvivl om, at når vi kommer hen på midtsommeren, og hvis der bliver lidt bundvindinger, så begynder Jyllands-Posten og andre aviser at skrive, at det er også de dér bønder, der udleder for meget, osv. osv. Og derfor vil jeg godt spørge en af de to ministre, der er til stede, om de har sat deres embedsmænd til at regne ud – eller om de vil gøre det – hvor meget ekstra kvælstof og fosfor det skønnes det har givet ud til vandmiljøet, at vi har haft så lang en frostperiode, at næsten samtlige vores rensningsanlæg i Danmark er stoppet. Det må jo

være noget, vi kunne få nogle tal på, så vi er klar, når nu miljøaktivisterne går ud til sommer og giver landbruget skylden derfor.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Allerede ved vedtagelsen af vandmiljøplanen i 1987 sagde venstrefløjen fra – dengang ved VS, som var repræsenteret i Folketinget og undlod at stemme. Og det gjorde de, fordi de sagde fra over for de virkemidler, som regeringen dengang ville tage i anvendelse.

Også dengang diskuterede man afgifter. Men i stedet valgtes en række investeringer, og allerede dengang var der mange, der forudsagde, at det ikke ville have nogen effekt på det, der er målet: det endelige vandmiljø. Og det blev så kombineret med gylletanke og central styring gennem gødningsplaner, det, som mange i dag kalder et voksende bureaukrati.

Det er et faktum, at vandmiljøplanen har spillet fallit på landbrugsområdet. At den reelt også har gjort det i byerne ved at flytte vandforureningsproblemet over til at være et slamproblem, er en anden sag, som vi ikke skal ind på her i dag. Men jeg synes dog, det skal nævnes, fordi den almene opfattelse er, at planen har været en succes i byerne, men en katastrofe på landet.

I byerne har den blot gjort det, at den har fået samlet tingene i rensningsanlæg, og så har den fået rensset vandet, og det vand, der har opfyldt kravene, har man kunnet lede ud, så der ikke er kommet nogen udledning ud i havet af kvælstofholdigt og næringsstofholdigt vand. Men man står tilbage med problemet, fordi man bare har samlet det i et depot, og man står over for store problemer nu, hvor man skal finde ud af, om man skal brænde det af eller deponere det. Og fordi det er blandet godt op med kemisk affald, står man med lidt af en selvstændig kemisk industri i rensningsanlæggene.

Det er for at sige, at vandmiljøplanen som sådan, også når det drejer sig om byerne, efter vor opfattelse heller ikke har taget fat om kerne.

I Miljøstyrelsens redegørelse »Vandmiljø 95«, som blev offentliggjort den 22. december, konkluderes:

»Der er ikke registreret en mindsket udvaskning af kvælstof fra dyrkede arealer, ligesom der generelt ikke er registreret faldende kvælstoftransport i vandløbene eller noget generelt fald i kvælstofkoncentrationerne i søerne og i de marine vande.«

Det var jo egentlig det, der var vandmiljøplanens mål, og det vil sige, at det danske samfund nu igennem 9 år har fået foregøjet en massiv indsats for at bedre vandmiljøet gennem styringen af landbrugets forurening.

Desværre ser det ud til, at regeringen ikke er villig til at sætte nye, afgørende beslutninger i værk, men nøjes med nogle få justeringer, som isoleret set er o.k., men som heller ikke denne gang vil give nogen væsentlig effekt, medmindre der indbygges en løbende opfølgning.

Her har vi fra Enhedslistens side ønsket en årlig vurdering af virkemidlerne fulgt op med nødvendige nye initiativer, såfremt de eksisterende ikke virker, og det har jeg al mulig grund til at tro at en hel del af dem ikke gør.

I Landbrugs- og Fiskeriministeriets redegørelse for udnyttelse af husdyrgødning og udviklingen i landbrugets kvælstofhusholdning offentliggjort den 15. december 1995 sammenfattes bl.a., at der er sket et mindre fald i kvælstoftabet fra landbruget, men at den betydelige overvurdering af det forventede udbytte medfører et for stort kvælstofforbrug. Endvidere peges på modelberegninger, som viser, at forbedret udnyttelse af husdyrgødningen vil give en betydelig nedgang i udvaskningen fra rodzonen. Endelig foreslås det nuværende regelsæt udbygget med yderligere kontrol og indskrænkninger i den enkelte landbrugsdrift.

Det er bl.a. også disse forhold, man kan se beskrevet i de to-tre første pinde i regeringens dagsorden. For os at se er det for pauvert, at man bare bygger videre på det samme bureaukrati, som ikke har ført til nogle resultater, der kan ses i det, der er det endelige mål: det endelige vandmiljø. Det er efter vores opfattelse for pauvert.

Det kan ikke være rigtigt, at vi igen om 9 år skal konstatere, at der stadig ikke er nogen effekt, for slet ikke at tale om at nå vandmiljøplanens mål om en halvering af kvælstofbelastningen, hvilket endda ikke engang er nok, hvis sigtet er at skabe et rent grundvand og havvand.

Hvor ligger så sorteper? Er det hos landmanden, er det på Axelborg hos de magtfulde landbrugsorganisationer, er det hos Miljøstyrelsen, eller er det hos miljøministeren?

Den enkelte landmand kan i dag endda med et fast blik i øjet postulere, at han jo har gjort helt sådan, som myndighederne har bedt ham om – o.k., lidt trægt, men i det store og hele. Tja, helt uret har han jo ikke. Jamen så på Axelborg da, hvorfra man bravt har modarbejdet alle tiltag,

der kostede landmanden en krone. Tja, det er vel kun, hvad man forventer er deres opgave. Jamen så Miljøstyrelsen da – har de svigtet deres opgave? Selv om jeg i en række sager f.eks. omkring miljøtilsynsordningen godt vil hænge Miljøstyrelsen ud, tror jeg ikke, at det er rigtigt i denne sag, måske tværtimod.

Og hvor havner vi så? Vi havner hos skiftende miljøministre, som har ladet stå til, ikke i flotte ord og hensigtserklæringer, men i handling. Selvfølgelig kan en minister ikke gå længe, end Folketinget har pålagt ham, selv om det da også er set i en række tilfælde, som er denne sag uvedkommende, at en minister, der aktivt går ind for en sag, normalt også kan sikre sig det politiske mandat til at gennemføre den. Og her ser det mig altså noget trangt ud, det, som vor nuværende miljøminister tilsyneladende går efter.

Enhedslisten tror ikke på, at de eksisterende kontrolforanstaltninger og justeringer heri er tilstrækkelige til at give et rent vand. Vi foreslår derfor indført en økonomisk motivationsfaktor, som gør det attraktivt for den enkelte landmand at planlægge kvælstofmæssigt optimalt ud fra de konkrete forhold på den enkelte bedrift. Dette er en meget mere konstruktiv og psykologisk rigtig vej at gå frem for øget kontrol.

Det forudsætter selvfølgelig, at den økonomiske motivationsfaktor er tilstrækkelig høj, og her snakker jeg om en afgift ikke alene på kunstgødning, men på det overforbrug, som der i dag er af kvælstof i landbruget, et overforbrug, som kommer direkte til udtryk i forurening af grundvandet, åerne, søerne og havet. Samtidig vil en sådan afgift, der også vil give den enkelte landmand initiativet tilbage, betyde, at en række eksisterende kontrolforanstaltninger vil kunne bortfalde. Det vil sige, at en hel del af det bureaukrati, der er i forbindelse hermed, vil kunne falde bort.

Vort udgangspunkt er, at omstillingen af dansk landbrug til økologisk drift skal finansieres af landbruget selv via afgifter, som tilbageføres målrettet til omstillingen, samt ved at have reelle fødevarerpriser.

Enhedslisten foreslår indført en toledet kvælstofafgift, hvor hovedelementet er en kvælstofoverskudsafgift samt en særlig CO₂-afgift på salg af kunstgødning, samtidig med at midlerne fra afgifterne placeres helt eller delvis i en grøn landbrugsfond, som skal finansiere omlægningen til økologisk drift. Omlægningen til økologiske produkter og bæredygtige produktions-

metoder skal sikre sunde fødevarer, et sundt arbejdsmiljø, bedre husdyrvelfærd og en øget biodiversitet.

En sådan omstilling er ikke alene nødvendig af miljøhensyn; den er også nødvendig for at sikre en økonomisk bæredygtig drift, såfremt samfundet ikke skal anvende stadig stigende ressourcer til miljøoprydning.

Tiden råber på en mere samlet løsning af miljøproblemerne i vort landbrug. I dag gennemføres selvstændige indgreb omkring pesticider og selvstændige indgreb omkring kvælstof. Samtidig skal vi på anden måde diskutere særlige indgreb over for særlige vandindvindingsområder, hvor ministeren i sin visdom mener, at grundvandet skal have en højere beskyttelse end det grundvand, der ligger ved siden af.

Det ene indgreb modarbejder også det andet. I vandmiljøplanen besluttes det at lave vinterafgrøder, og samtidig betyder det en øgning af antallet af sprøjtninger netop i den værste periode, hvor udvaskningen er størst. Der er behov for løsninger, der hænger sammen.

I den dagsorden, som vi har foreslået fra Enhedslisten, mener vi, at vi udtrykker de ting, der skal til for at tage et nødvendigt ryk fremad i dag. Samtidig mener vi heller ikke, at det er urealistiske ting, og hvis de partier, der taler så meget om miljøet, og som i tide og utide nævner afgifter som en del af reguleringen, også handler, som de taler, ville der faktisk være basis for en sådan beslutning.

Vi har også sagt, at vi vil stemme for regeringens dagsorden. Det gør vi ud fra, at økologi er blevet stadfæstet politisk som et redskab mod kvælstofudvaskningen. Sidste år fik vi det ind i pesticidbekæmpelsen. Det er positivt, at især den økologiske svineproduktion også fremhæves, idet langt hovedparten af planteafgrøderne i dansk landbrug er knyttet til foderproduktionen hertil. Derfor favner netop den økologiske produktion af svin en meget stor del af landbruget.

Enhedslistens ønske om en årlig vurdering af, hvordan midlerne virker, er kommet med. Tilsvarende indeholder dagsordenen en mere differentieret vurdering af de forskellige dyrkningsformer og af de forskellige gødningsformer, hvilket helt klart vil afsløre, at økologisk drift med halvkompost er den mest miljørigtige driftsform.

Addi Andersen (CD):

Vi har altid været stolte af vores landbrug her i Danmark, og det enten vi er født på land eller i by. Mange af vores smukkeste sange priser den danske bondemand. I min barndom var det kun vejret, der kunne få bekymrede rynker frem i landmandens ansigt.

I dag ved vi, at det ikke er så ligetil at være landmand. Det er ikke nok at kigge op mod himlen for at se, hvordan vejret bliver. Han skal også se sig over skulderen efter de myndigheder, der puster ham i nakken med love og miljøkrav.

Her synes jeg, det er på sin plads at rose den danske landmand, der sætter sin dygtighed og energi ind på at gøre dansk landbrug bæredygtigt både økonomisk og miljømæssigt. Alle er vi vel enige om, at vi skal gøre alt, hvad vi kan for at efterlade et renere miljø til vore efterkommere, og det har de fleste landmænd også vist at de har forståelse for. Så er det jo ærgerligt, når en lille procentdel ødelægger det for de mange.

For at nedbringe kvælstofforureningen er der allerede opstillet ret stramme krav til udnyttelsen af kvælstoffet i husdyrgødningen. De udnyttelsesprocenter, som trådte i kraft i 1993, er senere blevet strammet med et krav om 10 pct.s eftervirkning i året efter udbringningen, og til næste år er kravet om udnyttelsesprocenten blevet strammet med yderligere 5 procentpoint.

Med hensyn til fastsættelse af udbyttensniveauet burde man måske se på, om de konsulenter, der rådgiver landmanden, er deres plads voksen.

Guleroden er bedre end pisken, hvis samfundet skal opnå resultater i fuld forståelse med de mennesker, der skal være medspillere i beslutninger og handlingsplaner. Derfor må vi efter min mening give landbruget mulighed for at vise, at den positive tendens, som allerede er i gang, kan fastholdes, og at vi i samarbejde med landbruget kan nå de fastsatte mål.

Der har været givet tilskud til nogle af de investeringer, som har været nødvendige, for at landbruget kunne leve op til kravene om en bedre kvælstofhusholdning, men en stor del af udgifterne har landbruget selv måttet betale. Landbruget har investeret i nyt materiel og nye bygninger i tillid til, at de regler og retningslinjer, som var fastsat for gødning og udbringning af gylle osv., i det mindste ville være gældende også på det tidspunkt, hvor de bebudede regler skulle træde i kraft.

Det er meget væsentligt, at hensynet til vandmiljøet bliver indarbejdet i EU's fælles landbrugs politik. For det første er det kun i fællesskab, vi kan sikre et bedre miljø, og for det andet skal vi sikre dansk landbrug ikke alene rimelige, men gode konkurrencevilkår i Fællesmarkedet, da landmanden ellers ikke vil have økonomisk mulighed for et bæredygtigt landbrug eller for at investere i flere miljømæssige hensyn.

Begrebet bæredygtig er efter Riokonferencen blevet et modeord, som alt for ofte opfattes alene som økologisk bæredygtighed. Det må ikke glemmes, at begrebet bæredygtighed er lige så tæt knyttet til økonomien. Hvis landbruget skal være bæredygtigt, må der skabes basis for en indtjening, som gør det rentabelt at være landmand. Bliver landbruget pålagt alt for mange udgifter, eller bliver landbruget pålagt indskrænkninger i muligheden for at tjene penge, vil chancerne for et bæredygtigt dansk landbrug blive mindre.

CD vil gerne være med til at arbejde for en opfyldelse af vandmiljøplanen og den bedst mulige beskyttelse af grundvandet, og vi mener, at det skal ske i tæt samarbejde med landbruget, et samarbejde, hvor vi er enige om fremgangsmåden.

Der er stillet fire dagsordensforslag. CD stemmer for den dagsorden, regeringspartierne har foreslået, men jeg synes nok, det er meget beklageligt, at Folketinget ikke har været i stand til at forhandle sig til rette om en fælles formulering, der kunne samle et bredt flertal på så vigtigt et område.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

For ikke at tage en anden runde vil jeg godt her som afslutning nu konstatere, at jeg intet svar har fået fra hr. Christian Mejdahl på, om dagsordensteksten ikke kan gennemføres på det foreliggende grundlag, altså gennem ministerens bemyndigelser.

Så vil jeg også spørge hr. Mejdahl, om han ikke har en fornemmelse af, hvad EU's N-direktiv betyder for landbruget, bare sådan en lille fornemmelse. Derfor kunne det også være interessant at få et svar – eller en fornemmelse – fra hr. Mejdahl på, om ikke regeringens dagsordens indhold ville lette vejen til imødekommelsen af EU's nitratdirektiv, som VK-regeringen dengang forhandlede på plads.

Til slut vil jeg godt sige for at undgå myter: Hr. Mejdahl var inde på, at der ikke var blevet

forhandlet. Hr. Mejdahl bekræftede her fra talerstolen at have modtaget et udkast til regeringens dagsorden sidste onsdag. Jeg leverede dagsordenen på hr. Mejdahls kontor. Derefter var det næste, jeg hørte tirsdag eftermiddag fra den konservative ordfører, at der intet dagsordensforslag ville komme fra Venstre og De Konservative. Men hvad skete der så? I aftes måtte en anden partifælle pr. telefon kl. 18 fortælle mig på Fyn, at Venstre og De Konservative ville stille et dagsordensforslag.

Hvad var der i vejen for, at hr. Mejdahl efter modtagelsen af mit udkast sidste onsdag havde henvendt sig til mig, hvis der var et ønske fra Venstres side om at forhandle? Var det for her i dag at kunne stå og ikke vedkende sig den mål-sætning, som Venstre sagde at man ville?

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Nu er jeg da ked af at skulle sige om den socialdemokratiske ordførers indlæg her, at det er et surt opstød, men det er det – sådan lyder det i hvert fald i mine ører.

Hr. Erling Christensen efterlyste et svar på spørgsmålet om, hvorvidt det, der stod i dagsordenen, kan gennemføres med den gældende lovgivning. Det svar har jeg givet: Folketinget kan gennemføre, hvad Folketinget vil, og det gør man så.

Til spørgsmålet om, at der ikke har været forhandlet. Jeg kan bekræfte hændelsesforløbet, da vi nu skal til at gå i detaljer, og at jeg sidste onsdag blev præsenteret for den dagsorden, som nu om lidt bliver vedtaget. Bemærkningen forrige onsdag var, at den var sendt til Enhedslisten og SF med anmodning om, at de ville tilslutte sig. De skulle melde tilbage torsdag, og det gjorde de så vidt mig bekendt. Vi fik intet tilbud om at komme med.

Det er også rigtigt, at på det tidspunkt havde vi ikke planer om at lave en dagsorden, og når hr. Henning Grove har bekræftet det i tirsdags, så var det fortsat rigtigt. Men da vi sad og forberedte os til ordførertalen her, blev vi enige om, vi fire partier, at vi kunne lettere præcisere nogle synspunkter ved at nedfælde dem i en dagsorden. Og at det så først skete i går, behøver regeringspartierne nu ikke have så store problemer med, det er jo gået reglementeret til det hele, og det, jeg har bekræftet her, er rigtigt, så lad os nu ikke gå op i limningen over det.

Kendsgerningen er, at vi har præciseret nogle ting i en dagsorden, som ganske vist ikke kan

vedtages, desværre, og at regeringen har fået sin dagsorden eller kan få sin dagsorden vedtaget, når løftet om det er faldet fra SF og Enhedslisten.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Jeg forstår udmærket, at den socialdemokratiske ordfører har lidt problemer i den her sag, for det forholder sig jo nøjagtig, som også jeg sagde i mit ordførerindlæg, og som hr. Christian Mejdahl nu har sagt, at vi har fået det til orientering, og det er jo egentlig utroligt, at man behandler forligspartier på den måde.

Hr. Erling Christensen spørger så, om man kan gennemføre det med gældende lovgivning. Ja, det tror jeg godt man kan, men det ville ikke være normalt, at man gør det uden om de partier, som har været sammen om at lave beretningen i Bæredygtighedsudvalget.

Men jeg kan forstå, der er indført en hel ny regel her. Nu har man besluttet, at landbrugspolitikken skal føres til venstre i salen; det er jo det, man gør på dette vigtige område. Det beklager jeg meget, og nu har jeg spurgt et par gange eller tre, om vi dog ikke kunne få en forklaring på, hvad første pind betyder: »indsnævre landmandens adgang til at fastlægge det forventede udbyttensniveau«. Når man har taget sådan et drastisk skridt, så må man jo også have tænkt over, hvorledes det kan gøres. Og jeg synes alligevel, når vi har denne her lange debat, at man skulle tage og bruge i hvert fald lidt af tiden til at forklare det her.

Jeg er sikker på, der sidder mange landmænd ude omkring, der gerne vil have at vide: Hvad betyder det? Det må man vel også have diskuteret med SF og Enhedslisten, og når de har sagt ja til den, så må de jo også have haft forståelse for, hvordan det skal ske. Og hvis hr. Erling Christensen ikke kan gøre det, så kunne det være, enten hr. Steen Gade eller hr. Bent Hindrup Andersen ville komme op og forklare, hvordan det skal gøres. Eller skal det forblive en hemmelighed og komme som en tyv om natten på et eller andet tidspunkt?

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Når jeg tog ordet før for en kort bemærkning, så var det netop for at konstatere, at der ikke var indført en ny regel, men at jeg var bange for, at der indføres nye regler. For det var rigtigt, det hr. Christian Mejdahl sagde, at samtidig med at

dagsordenen blev sendt til SF og Enhedslisten, så blev den overbragt til hr. Mejdahl, og samtidig blev den også sendt til De Konservatives landbrugs- og fiskeripolitiske ordfører. I tirsdags fik jeg konstateret, at den ikke var gået videre, og sporenstreg fik De Konservatives ordfører dagsordenen.

Hvis man skal blive i danseskolesproget, så kan man sige, at der var blevet inklineret. Men da oplevede jeg også i mine unge dage, at der blev meldt optaget, og det står jo også på nogle døre somme tider, når man ikke kan komme ind eller man ikke vil forhandle. Så derfor er det bare, at jeg vil konstatere, at når jeg inklinerede for Venstre og De Konservative ved at overbringe Venstre dagsordenen, så ville jeg bare forsigtigt sige, så havde det været fint at få en tilbagemelding. Der er ikke indført nye regler.

Det, jeg vil sige her, er, at jeg vil da ikke afvise – det kan jeg jo af gode grunde ikke gøre nu – at nogle af de synspunkter, som Venstre havde om det her, ville have kunnet komme med i en dagsorden, men da det ikke er prøvet, så er det kun et akademisk spørgsmål.

Med hensyn til det arbejde, vi har inde i Folketinget, synes jeg, at det er væsentligt at fastholde åbenhed omkring det politiske arbejde, at vi lader dagsordenen forløbe, som det er gjort, og at vi fortsætter med det, men at det ville have været praktisk at få en meddelelse tilbage.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Når man laver en dagsorden, er det normalt, at man sammenkaller ordførerne, og at man sidder rundt omkring et bord og diskuterer, hvad der skal stå i den dagsorden. Det er fuldstændig korrekt, at jeg fik en dagsorden af hr. Erling Christensen, og der stod sidste og endelige udkast på den eller noget i den retning. Det vil sige, at det er en dagsorden, der er forhandlet med SF og Enhedslisten.

Jeg vil også gerne sige, at da havde man truffet den beslutning, der var et flertal på plads. Jeg kunne jo bl.a. se, de økologiske svin var kommet ind, og så er man jo klar over, at hr. Bent Hindrup Andersen er på plads i den sag. Så var der jo ikke noget at forhandle om. Flertallet var på plads.

Så har vi senere diskuteret, om vi skulle foreslå en dagsorden eller ej. Der må jeg indrømme, at vi, da vi var færdige, forsøgte at få fat i den socialdemokratiske ordfører og aflevere et eksemplar af den. Og det er rigtigt, at den har vi

altså ikke forhandlet med Socialdemokratiet, for de havde jo deres flertal på plads. Og vi kender jo de parlamentariske spilleregler her i huset, så vi kan lave en dagsorden, ligesom SF og Enhedslisten laver deres egen dagsorden, til trods for de har sagt ja til den anden. Sådan er reglerne.

Om ikke den socialdemokratiske ordfører, så synes jeg, landbrugsministeren burde have været opmærksom på, at her sker altså et skift i denne her politik. Man har skiftet flertal. Det må vi tage ad notam med beklagelse, men det er det, der er sket. Det synes jeg er alvorligt, og jeg havde håbet, at landbrugsministeren ville gå her op og sige, at det ville han også beklage, men det lader til, det er helt bevidst, man har gjort det her, og det tager jeg til efterretning.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Nu er det jo godt nok masochisme, når jeg også har de næste 5 førstebehandlinger, at forlænge debatten på den her tid – og jeg har fået at vide, at der ingen middagspause er – og heller ikke toiletpause – men jeg vil så sige til hr. Henning Grove, at det er en principiel måde, rigtig måde, synes jeg, at denne her dagsorden er grebet an på.

Jeg vil gerne lige referere til en anden sag. Det var om udvikling af landdistrikterne. 3 uger før der skulle være debat, startede jeg med at kontakte også Venstre for at høre, hvad der skulle ske. Det var Venstre og De Konservative, som havde rejst den.

Jeg synes, det er rimeligt, at de, der rejser forespørgselsdebatterne, spiller ud med noget. Jeg fik ingen svar, ingen henvendelser, og jeg blev ved med at kontakte dem. Så fik jeg så en henvendelse fra regeringen. Så sagde jeg: Jamen jeg har ikke hørt noget fra Venstre og De Konservative endnu. Og så dagen før – jeg tror nok, de fleste kan huske det kaos, der så opstod herinde i salen, hvor man først begyndte at forhandle dagsorden under debatten. Det gav en interessant debat, men jeg er ikke sikker på, det gav den bedste, men det gav i hvert fald den længste dagsorden, vi har haft endnu.

Men jeg synes, ved den måde, det er sket på her, har regeringen taget ved lære, for jeg synes også, de sov i timen ved den anden debat – ministeren kom først på banen om morgenen. Indtil da havde de heller ikke regnet med, der skulle ske noget. Og jeg synes faktisk, at det her er en rigtig måde at gøre det på: at den, der stil-

ler forespørgselsdebatten, i god tid kommer med et udspil og sender det rundt til alle. Vi reagerede tilbage med det samme, overholdt nøje de tidspunkter, der blev sat, og vi kom med vores udspil til den, og på den måde er der så kommet en dagsorden op at stå.

Jeg er i og for sig heller ikke så overrasket over, at der ender med at være et flertal her, fordi vi begynder at nærme os et grønt flertal herinde i Folketingssalen. Der er ingen grund til at lægge skjul på, at regeringen også har en målsætning i sin tiltrædelseserklæring, der går på, at man vil fremme bl.a. økologisk drift og andre ting. Så jeg tror, hr. Henning Grove tillægger mig for stor indflydelse ved at sige, det alene er min skyld, at det er der. Det er da klart, at jeg lægger meget vægt på, at der kommer sådan nogle ting med i dagsordenerne herinde, og har gjort det fra start af, men det er altså også en del af regeringens målsætning.

Så vil jeg gerne svare på de 3 første pinde, hvor jeg bliver spurgt også af hr. Henning Grove om, hvordan man indsnævrer landmandens adgang. Og der vil jeg godt sige, at de 3 første pinde jo er en opfølgning af de metoder, man har brugt indtil nu, som har gjaldt siden 1987. Det er ikke min kop te, det vil jeg gerne indrømme, dem havde jeg gerne set ude og erstattet af en kvælstofsoverskudsafgift i stedet for. Derfor er det ikke det, der er årsagen til, jeg stemmer for dagsordenen. Det er de andre ting, der står i den. Og så må jeg erkende, at de ting her er et resultat af den politik, man har ført siden 1987, og som man blot viderefører.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Nu synes jeg nok, at vi bringer en debat, som har vital betydning for landbruget, ud på et blindspor, og jeg bidrager selv til det nu, men det er hr. Erling Christensen, der har bragt emnet op, og det er mig også inderligt imod at skulle udlevere interne samtaler. Men jeg kan ikke have det til at sidde på mig, at jeg skulle have været tilbudt en forhandling, som jeg har afslået. Det er rigtigt, at jeg fik den dagsorden overbragt, men der fulgte samtidig en besked med om, at den var sendt til SF og Enhedslisten, og at man nu ventede på svar. Og hvis det svar ikke var tilfredsstillende, så ville man komme tilbage. Sådan faldt ordene, og det har jeg slået mig til tåls med.

Om torsdagen kom meldingen fra SF og Enhedslisten om, at de ikke ville tilslutte sig

dagsordenen, men de ville sikre regeringen, at de fik den gennemført. Og så var der ikke mere for os at gøre. Der lå i hvert fald ingen tilbud om forhandling, og derfor har jeg af gode grunde ikke haft mulighed for at afslå.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg ved godt, vi har en 5-6 punkter mere på dagsordenen, men nu er vi ved at snakke om dagsorden, og så synes jeg lige så godt, vi kan prøve at gøre det færdig. Vi er med i en dagsorden sammen med V og K og Dansk Folkeparti, men det er klart, når der kommer andre dagsordener, så er man nødt til at vurdere, hvilken der er mest fornuftig. Men det kan vi aldrig vide, hvis vi ikke kan forstå en dagsorden. Det er jo sådan, at den dagsorden, der bliver vedtaget, bliver jo en lov fremover, kan vi sige. Og der er lidt pudsigt ved den her dagsorden. Der står:

»Idet Folketinget opfordrer regeringen . . .«

De, der står bag, er tre partier, der alle deltager i regeringen. Det er altså regeringen, der opfordrer regeringen til osv.

Men jeg vil også godt spørge efter det samme, som hr. Henning Grove spurgte om, og som hr. Erling Christensen ikke rigtig svarede på, om det der med at indsnævre landmandens adgang til at fastlægge det forventede udbytt niveau. Jamen det er da noget, der ikke bare vil interessere landmanden, det vil så sandelig da også interessere kreditforeninger og banker, når de skal have deres kassekredit hævet. Hvad betyder det, at udbytt niveauet skal falde? Er det med 10 pct.? Er det med 40 pct.? Det skal långiveren da vide.

Og så til tredje pind. Der vil jeg også godt spørge: Hvad menes der med, når der står: » . . . husdyrgødning i takt med, hvad der er teknisk muligt«? Hvad mener man, der er teknisk muligt? Der må være nogle rammer der.

Så vil jeg også godt spørge til næste pind. Der står udlægning af administration til amterne af tilskud. Derfor vil jeg godt spørge hr. Erling Christensen: Er det her forhandlet med amterne? Ellers kan man jo ikke bare vedtage det med en pind. Og jeg vil også godt spørge De Konservative, om det er forhandlet med dem. De Konservative er jo en part i finanslovforhandlingerne, og det her drejer sig om 170 mio. kr., og det skal jo tages fra finansloven. Så der er flere ting jeg synes vi skal have at vide, inden vi kan gå til afstemning om de her dagsordener. Det er lidt beklageligt, at den socialdemokratiske ordfører

tilsyneladende psykisk er fraværende i øjeblikket.

Ole Donner (DF):

Jeg vil godt lige sige til den socialdemokratiske ordfører, hr. Erling Christensen, at han må have overset, at der var flere end V og K med i det omtalte dagsordensforslag. Og for at han ikke skal rende rundt og inklinere, så vil jeg godt sige: Uanset om man havde forelagt os det forslag, som regeringen kommer med, så ville svaret have været nej tak. Hr. Christian Mejdahl har tidligere på dagen nævnt, at han fandt det meget mærkeligt, at regeringspartierne rejser en forespørgselsdebat til sig selv og så straks fremsætter et dagsordensforslag, der strammer de eksisterende regler. Der må vi sige i Dansk Folkeparti, vi er 100 pct. enige med hr. Mejdahl i de betragtninger.

Den her forespørgselsdebat kunne godt minde om en meget omtalt telefaksag, som der har været her engang, hvor man anmodede et medlem om at skrive en bestemt telefax og sende den til justitsministeren. Man kan jo sige, at den her sag foregår dog i offentligheden, så det er dog et fremskridt, hvis man kan sige sådan. Men der blev i hvert fald meget røre om den sag, så jeg synes også, det er en meget mærkelig måde, man har tacklet det her system på.

Vi finder, at det er meget kritisabelt, hvis det er regeringens mening fremover at benytte den her taktik, som man benytter i dag, frem for at komme med et lovforslag om at ændre bestemmelserne eller komme med nogle beslutningsforslag, der klart siger, hvad det er, der skal foregå, sådan at offentligheden får mulighed for at få indflydelse i deputationer og komme med kommentarer til den lovændring, der eventuelt skulle ske på området.

Når man ser helt konkret på den dagsorden, som regeringen foreslår, og som nu om et øjeblik bliver vedtaget, så synes vi, at der er flere ting i den, som er meget kritisable. Når der står »indsnævre landmandens adgang til at fastlægge det forventede udbytt niveau«, så er det jo helt volapyk for disse landmænd. Hvor meget skal det indsnævres? Hvordan skal det indsnævres? Hvem skal hvad? Hvem skal fastlægge det forventede udbytt niveau, når ikke landmanden selv kan gøre det, og får han overhovedet indflydelse på det? Alene den pind rejser en lang række spørgsmål.

Og en pind, som hedder »stille skærpede krav om bedre udnyttelse af husdyrgødningen, i takt

med hvad der er teknisk muligt, jf. beretning fra Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling«. Jamen teknisk muligt, man opfinder jo nye teknikker hele tiden, og der sker hele tiden ændringer. Hvem skal vurdere, hvad der er teknisk muligt? Det skal regeringen åbenbart uden at tale med andre om det.

»Udlægge administrationen til amterne af tilskuddet til miljøvenlige produktionsmetoder...«. Nu så vi jo gerne amterne nedlagt, det er noget helt andet, men som også hr. Brusgaard sagde, er der overhovedet forhandlet med nogen? Ved amterne, at de skal være med til det her? Altså synes vi, det er en meget, meget uheldig dagsorden, der her kommer til afstemning.

Der er allerede på nuværende tidspunkt planlagt og iværksat en lang række miljøkrav over for landbruget, og derfor mener vi i Dansk Folkeparti, at man burde afvente resultaterne af de tiltag, inden man iværksætter nye og skrappe krav, og inden man giver ministre mulighed for at fremsætte sådanne krav. Derfor synes vi, at det er så betænkeligt med de helt konkrete tiltag, som der foreslås i den fremsatte dagsorden.

Man burde efter vores mening interessere sig meget mere for at lave tiltag, der kunne være med til at sænke landbrugets omkostninger til gavn for hele erhvervslivet og samfundet, og det kunne man gøre på mange områder, bl.a. kunne man forenkle og lette erhvervet i administrationen af det regelsæt, der gælder for landbruget, for, som fru Addi Andersen var inde på, så behøvede den stakkels bondemand fra de gamle viser ikke at gå og kigge sig over skulderen for at se, om der nu var nogen embedsmænd på vej efter ham for at få ham til at lave noget andet end det, han skulle til.

Og når landbruget selv på eget initiativ har taget fat i problemerne i det projekt, som de kalder godt landmandskab år 2000, så synes vi i Dansk Folkeparti, at det er prisværdigt, at man selv begynder at tage fat på problemerne, at man diskuterer, hvad der kan gøres, og hvilke initiativer der kan tages. Et sådant initiativ, som landmændene her har taget, burde have regeringens og Folketingets fulde opbakning. Man burde i hvert fald ikke efter vores mening forsøge at forplumre debatten, den debat, der foregår i øjeblikket, ved de tiltag, som man gør i dag.

Som det er fremgået af mit indlæg, kan Dansk Folkeparti ikke støtte den af regeringen foreslåede dagsorden. Vi kan heller ikke støtte den af Enhedslisten foreslåede dagsorden, og det sam-

me gælder SF's dagsordensforslag. Vi finder det i øvrigt mærkeligt, at to partier fremsætter deres egne dagsordensforslag, samtidig med at de tilsyneladende har en aftale om at stemme for regeringens forslag. Så burde det være mere rimeligt, at man trak sit eget dagsordensforslag og meddelte, at man kunne støtte det fremlagte.

Det, vi kan støtte, er det, som hr. Mejdahl har foreslået på Venstres, De Konservatives, Fremskridtspartiets og Dansk Folkepartis vegne, og det ville vi stemme for, hvis det kom til afstemning.

Landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen):

En del af debatten i hvert fald her på det sidste kom jo så til at handle om procedure og ikke så meget om miljø. Det kan måske være fornuftigt nok. Derfor vil jeg også godt tillade mig afslutningsvis at kommentere to af de dagsordener, som er foreslået.

Der er fra fire partier foreslået en dagsorden, som bl.a. indeholder en sænkning af erhvervets omkostninger. De to af partierne anser jeg for som oftest at være økonomisk ansvarlige, men jeg forstod på hr. Mejdahl, at det handlede om både konjunkturudligning og jordskatter, og da røg der, så vidt jeg kunne vurdere, et par milliarder kroner.

Vi er faktisk i den situation – og heldigvis for det – at vi har det laveste antal tvangsauktioner i dansk landbrug siden 1979. Vi er i den situation, at dansk landbrug i lighed med alle øvrige har haft mulighed for omkonvertering, har haft god fordel af den økonomiske politik, der er ført, som har sænket renten. Vi ser heldigvis i øjeblikket, at der er stigende indtægter for den største del af dansk landbrug.

Forenkling af det administrative regelsæt tror jeg er noget, som altid må stå højt på en hvilken som helst ministers ønskeliste. Et af problemerne her er jo, så længe vi har den landbrugspolitik, som vi har i EU, at jeg på en eller anden led har et ansvar for udbetaling af 11 mia. kr. hvert år. Der vil som følge af det selvfølgelig være brug for klare regler, kontrol, og der vil nok også snige sig bureaukrati ind i det.

Det betyder ikke, at jeg synes, man skal have regler bare for reglernes skyld eller bureaukrati for bureaukratiets skyld. Derfor har jeg også nedsat et udvalg, hvor erhvervet netop sidder, og jeg havde nær sagt til stadighed, og prøver på at se, om der er nogen steder, hvor vi kan gøre det mere fornuftigt end det, der sker i dag.

Med hensyn til redegørelsen af konsekvenserne for EU's nitratdirektiv har miljø- og energiministeren tilkendegivet, og det vil jeg også gerne tilkendegive her: Jo, selvfølgelig vil vi være med til at redegøre for konsekvenserne af det.

Så er der et punkt, som hedder at støtte landbrugets egne initiativer om godt landmandskab år 2000, og det synes jeg er en god indfaldsvinkel til at gå over til det dagsordensforslag, som regeringspartierne har fremsat.

Der har været meget diskussion om, at det her er et skift til den ene eller den anden side i landbrugspolitikken. Hvad betyder det? Ja, jeg vil vove den påstand, at de tre første pinde, der vil den omhyggelige læser af den redegørelse, jeg kom med kort før jul, kunne se, at det var helt naturligt, det var tre områder, som vi skulle tage fat i.

De to første pinde med fastlæggelse af det forventede udbytniveau og opgørelse af kvælstofmængden i husdyrgødningen vil jeg næsten betragte som noget, man kunne kalde forglemmelser i forbindelse med bæredygtighedsplanen i 1991. Hvad er det, vi gør her – i øvrigt i et gedigent samarbejde, hvis erhvervet ønsker det efterfølgende? Det er, at vi går ind og siger: Det udbytte, som du forventer, skal også være realistisk. Et af problemerne har jo netop været ved de 79 pct., som ganske rigtigt har levet op til kravene, at det har de kun, fordi de havde vurderet udbyttet og for nogens vedkommende alt for højt.

Godt landmandskab må selvfølgelig også handle om, at man har en realistisk forventning i forhold til sit udbytte og dermed også en rimelig tilførsel af kvælstof. Det samme gør så, at vi selvfølgelig skal vide så præcis, som det er muligt, hvad det så er for en kvælstofmængde, der i realiteten er til rådighed i vores husdyrgødning. Det er også det, vi nu gør. To ting, som efter min bedste overbevisning helt klart indeholder begrebet godt landmandskab, og som er en helt naturlig forlængelse af den beretning, vi vedtog omkring bæredygtigt landbrug.

Den tredje pind omkring udnyttelsesprocenterne ligger jo også i forlængelse af bæredygtighedsberetningen. I bæredygtighedsberetningen står der klart og tydeligt, at der er angivet procenter frem til 1997, og derefter hvad der er teknisk muligt. Så har der været ordførere her i dag, som siger: Lad os nu stoppe op, og lad os nu vente.

Jeg vil synes, jeg med rette kunne blive bebrejdet af disse landmænd, hvis det var sådan, at jeg som minister i dag ikke sagde: Jeg har en forventning om, at vi skal efterleve den tekst, som blev vedtaget i bæredygtighedsberetningen. Jeg har en forventning om, at udnyttelsesprocenten vil komme til at stige i de kommende år, for her står vi nemlig foran forholdsvis store investeringer. Skulle vi vente med det, når vi nu har en fornemmelse af det på nuværende tidspunkt, til 1997 og så i 1998 forlange yderligere udnyttelsesprocenter? Så synes jeg først og fremmest, dansk landbrug havde god grund til at kunne bebrejde politikerne, at de ikke havde givet ordentlige tidsintervaller i forhold til investeringerne.

Så må jeg godt sige i forhold til de tre første pinde, som ligger i regeringspartiernes dagsorden, at de er en helt naturlig forlængelse af den beretning, der blev vedtaget, så vidt jeg husker den 17. december 1991. De ligger i naturlig forlængelse af den redegørelse, som jeg afleverede kort før jul.

Om de to sidste pinde skal jeg så bare sige og måske specielt til ordførerne for Dansk Folkeparti og Fremskridtspartiet, at det er faktisk noget, som har været besluttet i et stykke tid, at vi skal have disse penge ud i amterne. Vi håber med det at kunne få givet noget natur tilbage til naturen, få etableret naturens egne selvrensende mekanismer. Jeg tror, vi vil få en masse gode miljøtiltag for disse penge.

Og når vi snakker om økologisk svineproduktion, ja, så er det jo netop her, vi har et af områderne, hvor der er mangel. Vi er heldigvis i den situation, at vi til sommer vil have ca. 15 pct. mælk som økologisk. Et af de steder, hvor der er problemer, er i den økologiske svineproduktion, hvor håbet her er at kunne tilfredsstille den forbrugerefterspørgsel, der er.

Må jeg så slutte med at sige, for jeg har sådan lidt haft på fornemmelsen fra visse ordføreres side, at det går helt klart i den rigtige retning, at miljøet i Danmark nærmest har det ganske udmærket. Sådan er det desværre ikke. Selv med de initiativer, som regeringen her foreslår, så når vi kun at reducere udvaskningen med 75.000 t. Og jeg vil gerne gøre opmærksom på, og det flertal håber jeg faktisk stadig væk består, ellers ville det i hvert fald være synd og skam for miljøet i Danmark, at målsætningen om de 100.000 t. jo altså dermed ikke er nået.

Regeringen har fremlagt ideer med hensyn til stadig væk at nå de målsætninger, som vi i bred

enighed, forholdsvis bred enighed, har været enige om, at vi når i den her omgang. Vores forventning er 75.000 ud af de 100.000 t.

Lad mig slutte af med at sige: Jeg synes, dansk landbrug og den enkelte landmand har vist ansvarlighed i de seneste år, på udmærket vis har forstået at udnytte de redskaber, der er. Det går slet ikke så dårligt derude.

Vi beder nu om, at man endnu en gang vil udvise godt landmandskab og udføre sit erhverv så kvalificeret, som det overhovedet kan lade sig gøre, og jeg har rent faktisk megen tillid til, at de danske landmænd vil forstå at gå videre ad det spor, som de har lagt i de seneste år, og gør de det, så er der også håb for det danske vandmiljø.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Landbrugs- og fiskeriministeren mente, at det par forslag, som jeg kom med i min ordførertale, ville koste et par milliarder kroner, og vi skal ikke have nogen diskussion om, hvad tallet er; lad bare det stå.

Men når ministeren så siger, at det må være en forglemmelse i beretningen fra 1991, at de ting, som er med i regeringspartierne dagsorden, ikke var med dengang, må jeg fortælle ministeren, at det ikke er rigtigt, og det ville ministeren og regeringspartierne kunne have erfaret, hvis de havde inddraget Venstre i forhandlingerne om den dagsorden.

Der er nemlig ingen forglemmelser med i den. Det, der nu lægges op til, er, at man strammer på nogle områder, som det er unødigt at stramme på. Når man vil opgøre husdyrgødningen på basis af normtal og kun normtal, giver det nogle enorme problemer dér, hvor husdyrproducenter flytter husdyrgødningen til planteproducenter. Hvis ikke man dér kan foretage en analyse og beregning på grundlag af dét, giver det store problemer, og det gør det også med hensyn til at fastlægge udbytterne, og det gør det så sandelig også, når udnyttelsesprocenterne skal forhøjes.

Denne debat har ikke flyttet noget som helst. Vi kunne på forhånd forudse, hvad der ville komme ud af den: Regeringen har et flertal for en opstramning af miljøreglerne for landbruget, og regeringen har ikke ønsket forhandlinger med os, og derfor er vi jo så frit stillede i forhold til det papir, der nu vedtages.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Det er selvfølgelig rigtigt, at der har været landmænd, der har overvurderet deres udbytte, men det er jo også første gang, man virkelig skal i gang med en gødningsplan, og det er et indviklet skema, det er svært.

Nu skal det så bruges som en undskyldning for, at man centralt vil fastsætte udbyttet for landmændene. Det er barskt. Og vi har jo endnu ikke fået forklaring på, hvordan man vil bære sig ad med at forklare den enkelte landmand, hvor meget han må have lov til at avle, eller hvor lidt han må have lov til at avle, eller hvad nu man vil.

Så står man og siger, at det er godt landmandskab! Skulle man så ikke hjælpe landmændene i stedet for at tvinge noget ned over hovedet på dem?

Det her bliver bureaukratisk og uretfærdigt, og det bliver næsten umuligt at retfærdiggøre det over for landmændene, men det er jo ikke vores problem længere. Ministeren har jo valgt sit flertal til venstre side i salen.

Ministeren vedstår den målsætning, vi var med til at vedtage i 1992, men nu har han pludselig gennemført nogle ting, som vi ikke har medansvar for. Derfor bliver det jo ministerens ansvar, og ministeren har helt tydeligt valgt for fremtiden at gå til SF og Enhedslisten på dette vigtige område.

Jeg havde gerne set, at vi havde haft fornuftige forhandlinger, at vi i fællesskab havde kunnet videreføre målsætningen, men det ville ministeren altså ikke i denne sag, og derfor er der sket et skred i dag. Man har valgt side: Man har valgt venstre side af salen.

Det tror jeg er til skade for landbruget, og jeg tror også, det er til skade for den fremtidige troværdighed, for det har altid været en styrke, at der har været et bredt flertal bag vandmiljøplanen, bag de ting, vi lagde frem dér. Det er rigtigt, at der har været besværligheder, men vi har stået sammen om det. Nu har ministeren valgt at stå sammen med SF og Enhedslisten, og det kan vi desværre ikke gøre noget ved.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Vi har flere gange under debatten i dag spurgt regeringen, om vi kunne få at vide, hvordan man fastlægger udbyttene centralt. Landbruget brugte selv næsten et år på at finde en model for en brugbar løsning af dette, men måt-

te i den sidste ende give op og sige: P.t. findes der ingen modeller, i hvert fald ikke hvis de skal være enkle. Måske kan regeringen centralt fastsætte det regionsmæssigt, men det er jo ikke dækkende for den enkelte landmands dygtighed.

Landbrugsministeren nævnte selv, at der var god økonomi i landbruget, men sagde dog også: I de fleste produktionsgrene.

En af de produktionsgrene, som vil blive mest ramt i fremtiden af det her og af nitratdirektivet, er kvægbruget. Hvordan vil man klare det i fremtiden med den flytning af kvæg, der skal ske?

Vi mangler at få besvaret utallige spørgsmål, og jeg siger blot: Tøv lidt, og klap hesten endnu en gang!

Landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen):

Jeg har lidt på fornemmelsen, at de tre sidste indlæg måske klart har sandsynliggjort, hvorfor der kan være nogle ting her, som er vanskelige:

Ikke ét bekymret ord om vandmiljøet! Det er stort set den indstilling, jeg har hørt Venstre og De Konservative give udtryk for i dag.

Regeringen kommer nu med nogle forslag, som forhåbentlig henter 75.000 t af de 100.000, som jeg troede vi var enige om i et forholdsvis bredt flertal i dette Folketing. Men ingen bekymringer for vandmiljøet, ingen bekymringer hos Venstre og De Konservative for, om vi når det mål, som vi har været enige om! Ikke et eneste konkret initiativ er der foreslået i denne debat i dag. Men procedurer, måder at gøre tingene på, har selvfølgelig også optaget tiden.

Jeg har fra starten været lige så bekymret for vandmiljøet, og nu forsøger vi at gøre en ekstraordinær indsats, og i øvrigt forsøger vi at gøre det i et godt samarbejde med landbrugsorganisationerne – det har jeg klart tilkendegivet, og det vil jeg gerne sige endnu en gang – i forhold til de helt naturlige stramminger, der er. Men jeg synes, det er lidt sørgeligt med den manglende bekymring, der er for vandmiljøet.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Hr. Henning Grove fremturer vedrørende forhandlinger.

Dertil vil jeg sige, at det i dag er over 3 måneder siden, ministerens redegørelse forelå og blev offentliggjort, og at det er cirka lige så lang tid siden, regeringen meddelte, at man ville stille en

forespørgsel. Hvis De Konservative havde ønsket forhandlinger, havde der været rigelig tid – altså hvis man havde villet, hvis man havde udvist initiativ.

(Kort bemærkning).

Christian Mejhdahl (V):

Først til hr. Erling Christensen:

Hvorfor skal vi nu blive ved med at vende tilbage til det procedurespørgsmål?

Nu er jeg så nødt til at fortælle Folketinget, at da denne forespørgsel blev anmeldt, spurgte jeg landbrugsministeren, om han ville løfte sløret for, hvad hensigten var med den. Det sagde landbrugsministeren nej til, og det var han i sin gode ret til. Han sagde til mig, at jeg kunne henvende mig, et par dage før den skulle afvikles, så skulle jeg nok få det at vide, og det er helt fair. Men så skal den socialdemokratiske ordfører ikke bagefter komme og sige, at vi kunne bare have meldt os, hvis vi ville! Det er hul snak.

Og så vil jeg godt sige til landbrugsministeren, at når han siger, at Venstre ikke beskæftiger sig med vandmiljøet og bekymrer sig om vandmiljøet, men kun om procedurer, så vil jeg stilfærdigt gøre opmærksom på, at det ikke var mig, der bragte procedurespørgsmålet op; det var hr. Erling Christensen.

Og med hensyn til vandmiljøet er det sådan, at hvis denne redegørelse også havde taget det sidste år med, ville tallene formentlig have set væsentlig anderledes ud. Kvælstofprognosen for 1996 viser nemlig, at der skal bruges 40.000-45.000 t kvælstof mindre, end der blev brugt i 1995. Det indikerer jo i sig selv, at bare klimaet ændrer sig, ændres de forudsætninger væsentligt, hvis overholdelse ministeren nu er så bekymret for.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Hr. Erling Christensen siger, at jeg fremturer, men hvis man virkelig ønskede en fornuftig dialog med parterne bag de tre forlig, der var, så havde man sagt til os: Skal vi ikke i fællesskab stille en forespørgsel til regeringen om, hvad vi skal gøre på det område for at komme videre?

Men det gør man ikke. Nej, regeringspartierne stiller den uden at orientere os og uden at bede os om at gå med. Så der er jo ingen tvivl om, hvor forhandlingsviljen har manglet. Den har manglet i regeringspartierne.

Og så må jeg sige til landbrugsministeren, at jeg mener, at hele mit indlæg i høj grad gik på,

at vi står til ansvar for det, vi har været med til at vedtage i 1992. Vi vil også nå målene. Vi kan somme tider være uenige om midlerne, og det var vi også i 1992. Da forhandlede vi længe om, hvad vi i de forskellige partier troede vi nåede til målet med. Sådan er det jo.

Men ministeren vil overhovedet ikke forhandle med os. Ministeren har foretrukket at gå til venstresiden i salen. Så synes jeg, ministeren åbent skal erkende det. Det kan vi jo ikke gøre noget ved. Men at undslå sig og sige, at vi miljø-mæssigt ikke vil være med, er jo ikke korrekt. Vi er klar til at nå det, og vi har samme mål, men vi vil måske ikke helt de samme midler. Så kan vi altid diskutere, hvis midler er bedst.

Ministeren tror altså mest på midlerne sammen med S og SF, og det tager vi til efterretning.

Formanden:

Så tror jeg, de korte bemærkninger er slut, og så vil jeg høre, om der i øvrigt er nogen, der ønsker ordet som ordfører. (Ophold). Det er der tilsyneladende ikke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 49 af Erling Christensen (S), Vibeke Peschardt (RV) og Addi Andersen (CD) (se foran) vedtoges med 59 stemmer (S, SF, RV, EL og CD) mod 38 (V, KF, FP og CD).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 51 af Christian Mejdahl (V), Henning Grove (KF), Aage Brusgaard (FP) og Ole Donner (DF).

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 52 af Steen Gade (SF).

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 50 af Bent Hindrup Andersen (EL).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 89:

Forslag til folketingsbeslutning om begrænsning i anvendelse af bekæmpelsesmidler på ikkedyrkede arealer.

Af Jens Vibjerg (V) og Niels J. Langkilde (KF) m.fl.

(Fremsat 8/2 96).

Sammen med behandlingen af denne sag foretoges behandlingen af den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 90:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af belastningsindeks for bekæmpelsesmidler, øget og forbedret vejledning, forskning og udvikling.

Af Jens Vibjerg (V) og Niels J. Langkilde (KF) m.fl.

(Fremsat 8/2 96).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Da Folketinget i sidste samling behandlede beslutningsforslag nr. B 105 af de samme forslagsstillere, erklærede vi os fra regeringens side enige i målsætningen, nemlig at reducere brugen af bekæmpelsesmidler både i landbruget, i private haver og på offentligt drevne arealer.

Forslaget vedrører specielt anvendelsen på ikkedyrkede arealer, hvor den ringe vegetation normalt vil betyde en dårligere nedbrydning af bekæmpelsesmidler, hvor anvendelsen af pesticider derfor alt andet lige vil indebære en større risiko for udvaskning og forurening af grundvandet.

Dette tages der imidlertid hensyn til allerede ved godkendelsen af et bekæmpelsesmiddel. Et middel vil således kun kunne godkendes til brug på ubevoksede arealer, hvis anvendelsen ikke betyder en overskridelse af de fastsatte grænseværdier for grundvandet.

En del midler med de såkaldte fenoxysyrer og med stoffet dichlorbenil har været godkendt til anvendelse på udyrkede arealer. Miljøstyrelsen anser imidlertid denne anvendelse for at udgøre en ikke acceptabel risiko for grundvandet og har derfor startet forbudsproceduren.